

DRAUGAS

LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWS

ANTRADIENIS – TUESDAY, JUNE – BIRŽELIO 11, 2013 • Vol. CIV Nr. 69

Kaina 1 dol.

4545 WEST 63rd STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60629

PERIODICALS

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 06-10-2013

Suvažiavimo dalyviai ir svečiai.

Loretos Timukienės nuotr.

Vakar, šiandien ir rytoj

JAV LB Vidurio Vakarų apygardos metiniam suvažiavimui pasibaigus

LORETA TIMUKIENĖ

Jungtinėse Valstijose išikūrę lietuviai, kuriems yra svarbu lietuviybės išlaikymas ir puoselėjimas, yra susibūrę į įvairias lietuviškas organizacijas, klubus, draugijas, grupes, vystančias įvairią veiklą. Viena tokių organizacijų, jungianti įvairiose JAV vietovėse išikūrusius lietuvius, yra JAV Lietuvių Bendruomenė (LB). Nuo 1951 metų gyvuojanti organizacija maloniai priima ir kviečia dalyvauti savo veikloje visus lietuvių kilmės asmenis, taip pat jų ne lietuvių sutuoktinius. JAV LB priklauso Pasaulio Lietuvių Bendruomenei (PLB), kuri jungia lietuvius, gyvenančius užsienio šalyse, į vieną bendruomeninę šeimą. JAV LB organizacinį branduolį sudaro 55 apy-

linkės, veikiančios 27 valstijose ir sostinėje Washington, DC. Šios apylinkės yra sujungtos į 10 apygardų, viena didžiausia jų – Vidurio Vakarų apygarda (VVA), apimanti 10 apylinkių ir 2 vietas.

Kaip ir kasmet pavasarį, taip ir šįmet šiai apygardai priklausančių apylinkių atstovai rinkosi į apygardos suvažiavimą, kuriame aptarti nuveikti darbai, pasidalinta bendruomeninės veiklos patirtimi, tartasi dėl rytdienos planų. Birželio 1 d., šeštadienį, Lemont, Pasaulio lietuvių centre, vykusiam JAV LB Vidurio Vakarų apygardos metiniame suvažiavime dalyvavo Brighton Park, Cicero, Lemont, Marquette Park, Waukegan-Lake County ir East Chicago (IN) apylinkių pirmininkai bei jų nariai. – 4 psl.

Sąjūdžio „pėstininko“ prisiminimai (2) – 3 psl.

Apdovanoti labiausiai Lietuvą garsinę žmonės – 11 psl.

DRAUGAS
Mano laikraštis
nuolatinis,
patikimas,
mus rišantis.

Lietuva pagerbs sovietų okupacijos aukas

Vilnius (ELTA) – Lietuva šią savaitę minės Gedulo ir vilties bei Okupacijos ir genocido dieną – prisimins ir pagerbs masinio nekaltų žmonių trėmimo į netinkamas gyventi Sibiro ir Tolimosios Šiaurės Sovietų Sąjungos teritorijas aukas.

Karštą 1941 metų birželio 14-ąją gyvulinuose vagonuose iš Lietuvos buvo išvežta per 30,000 žmonių.

Sovietinės okupacijos metais Lietuva neteko apie 800,000 savo gyventojų. Apie 300,000 žmonių patyrė komunistinio režimo baisumus – kalėjimus, lagerius, tremtį Sibire ir Tolimojoje Šiaurėje. Kas trečias suimtas mirė nuo kankinimų, bado ar nepakėlė atšiauraus klimato. Bėgdami nuo komunistų teroro iš Lietuvos pasitraukė daugiau kaip 440,000 šalies gyventojų.

Genocido ir rezistencijos tyrimo centro duomenimis, sovietinio genocido ir teroro aukomis 1940–1958 metais tapo kas trečias Lietuvos gyventojas.

„Misijs Sibiras“ nuotr.

Birželio 14-ąją, penktadienį, Seime rengiamas iškilmingas Gedulo ir vilties bei Okupacijos ir genocido dienos minėjimas. Vėliau genocido ir teroro aukos bus pagerbtos prie paminklų politiniams kalinams ir tremtiniam Aukų gatvėje, Vilniuje, prie Naujosios Vilnios geležinkelio stoties memorialo. Vilniaus arkikatedroje bazilikoje bus aukojamos šv. Mišios.

Tą pačią dieną Ūtos kaime, Varenos rajone, žūties vietoje bus pagerbtas pirmosios 1940-ųjų sovietinės invazijos į Lietuvą aukos, tuometės Pasienio policijos pareigūno Aleksandro Barausko atminimas.

Vakare Vilniaus arkikatedroje bazilikoje – sakralinės muzikos valanda. Skambės Antonio Dvorak kantata „Stabat Mater“, kurią atliks arkikatedros bazilikos jaunimo choras, solistai Julija Stupnianeck, Raimonda Janutėnaitė, Algirdas Janutaitis, Ignas Misiūra bei vargonininkas Bernardas Vasiliauskas.

Sąžinė nutyla tikrai Dievo akivaizdoje, nes ji yra Dievo balsas. – A. Maceina

REDAKTORĖS ŽODIS

Daugelis mūsų matėme filmus – Roberto Benigni „Gyvenimas yra gražus“, Steven Spielberg „Šindlerio sąrašas“, Roman Polanski „Pianistas“... Ką jie turi bendro – iškyrus tai, kad tai vieni iš puikiausių šiuolaikinio kino meno pavyzdžių? Juos sieja tema – žydų holokaustas. Nenuostabu, kad didelė tragedija įkvėpė ir tebeįkvepia kalbėti apie ją ne tik istorijos, bet ir meno kalba. Bet tolygiai tragiška buvo ir Baltijos šalių tremčių istorija – beveik tuo pačiu istoriniu laikotarpiu. Kodėl ji niekaip nesulaukia pasaulinio garso filmo, atveriančio akis daugybei žmonių (juk kinas – pats masiškiausias ir prieinamiausias menas)? Žinoma, ši tema ne kartą buvo „užgauta“ įvairiuose lietuviškuose kino filmuose, bet kažkaip „lokaliai“, nepasiekiant platesnio žiūrovo. Neturime tinkamo masto režisieriaus? Galbūt, jeigu Eimuntas Nekrošius būtų pasukęs į kino, o ne teatro režisūrą, turėtume... Bet juk savo tautos tragedija galėjome sudominti kitus – galingesnius, turtingesnius? Kad tai visai įmanomas uždavinys, rodo atgarsis, kurį sukėlė iš pažiūros kukli, bet tiesiai į širdis (ir ne tik jaunimo, kuriam ji iš tikrųjų skirta) pataikiusi Amerikos lietuvaiteš Rūtos Šepetys knyga „Tarp pilkų debesų“.

Žingsnis ta kryptimi buvo Kristijono Vildžiūno filmas „Kai apkabinsiu tave“ – prisimenantis šaltojo karo laikus. Bet iš esmės mes visuomet kūrėme apie save – ir sau. Turime didelę, pasaulinę istoriją – okupaciją, trėmimus, Sąjūdį, bet niekaip neatrandame būdų iš tikrųjų garsiai apie tai prabilti. Net ir tautos genijaus M. K. Čiurlionio nesugebame „paleisti“ į platuį pasaulį. Parodome tai šen, tai ten,

Meilės vardu

RAMUNĖ LAPAS

kartais labai priartėjame prie lemtingos ribos (taip buvo 2000 m. lapkritį – 2001 vasarį, kai Čiurlionio paveiksai buvo išstatyti muzikinę tapybą kūrusių dailininkų parodoje Paryžiuje, Musee d’Orsay – ten jis iš tikrųjų buvo savęs vertame kontekste), bet vis dar laikome užrakintą – sau. O specialistai teigia, kad reikia tik paleisti į pasaulinę rinką vieną – du genijaus paveikslus, ir jis kaip mat įgis visai kitą vertę ir garsą.

Na, bet atsitraukime nuo istorijos ir meno. Imkime paprastesnį dalyką – kulinariją. Šiais laikais tai labai populiaru tautos kultūrinio paveldo pažinimo priemonė. Per ją mes sužinome ir susidomime atokiausiais ir nepažįstamais mums iki šiol pasaulio užkampiais. Tarkime, atsidarė Čikagoje restoranai „Macello“, supažindinantis su Italijos regiono Puglia virtuve. Ir įsidėmi tą, iki šiol nelabai dažnai sutiktą, pavadinimą, atsiverti žemėlapi, knygą – skaitai, galbūt net planuoji ten praleisti vasaros atostogas... Arba garsusis virėjas Rick Baley, kuris jau daug metų garsina autentišką Meksikos virtuvę, pristatydamas mažiausių miestelių ir kaimečių tradicijas. Amerikietis, o tikras Meksikos kultūros ambasadorius!

Tačiau neteko girdėti nė apie vieną lietuvišką restoraną, kuris trauktų svetimšalius. Pasaulis pamėgo rankomis gamintus italų *ravioli* su, tarkim,

kaštonų įdaru ar minkštus ir švelnius *gnoci*. Bet kuo prastesni yra mūsų „ežiukai“ su peletrūnu ir rūkytos šoninės gabaliukais? Ar šviežiomis voraitėmis su bulvytėmis, apibarstytos kvepiančiais krapais? Maži, ką tik iš lysvės agurkėliai su lietuviškų pievų medumi? Ant smilgos suvertos mėlynės ir žemuogės? Viskas labai paprasta, bet tai ir vertinama – šviežumas, kokybė, autentiškumas. Tik geriausiuose restoranuose desertui bus pateiktos šviežios miško žemuogės...

Sakysite, lengva kalbėti... Kiekviena skruzdėlė neša savo šapą. Mūsų, žiniasklaidos atstovų darbas – mąstyti, ir savo mintimis, svajonėmis, idėjomis garsiai dalintis. Praėjusiais metais minėjome Napoleono žygio per Lietuvą 200-ąsias metines. Jau gerokai prieš šią datą siūlėme kompetentingiems asmenims suruošti ta progą parodą. Juk buvo puiki progą pristatyti Lietuvą ir jos istoriją platesniame kontekste. Napoleoną žino visi! Be to, galimybė dirbti su kitais, pvz., su Prancūzijos konsulatu. Tuomet atsimušėme (ne pirmą kartą) į abejingą biurokratinį: „Kam čia, be jūsų, įdomu?“

Šie metai vėl siūlo neeilinių progų: Sąjūdžio 25-metis, Dariaus ir Girėno skrydžio 80-osios metinės, pirmasis Lietuvos pirmininkavimas Europos Sąjungai. Ar pasinaudosime progą, ar atkreipsime į save plačias pasaulio akis?

Kodėl apie tai kalbu, kodėl to noriu, – paklaustite. Iš meilės. Tai natūralu. Juk neveltui sakoma – mylėkite ir garsinkite!

Prezidentė ūkio ministru paskyrė E. Gustą

Prezidentė Dalia Grybauskaitė, vadovaudamasi Konstitucija ir atsižvelgdama į ministro pirmininko Algirdo Butkevičiaus teikimą, pasirašė dekretą, kuriuo Evaldą Gustą paskyrė ūkio ministru. Dekretas įsigalioja nuo antradienio, birželio 11 dienos.

Ūkio ministro vieta liko laisva iš jos pasitraukus Birutei Vėsaitei.

E. Gustas gimė 1959 m. balandžio 1 d. Pasvalyje. Jis studijavo Kauno politechnikos institute Automatikos fakultete, kur įgijo elektroninės technikos inžinieriaus specialybę, bei Kauno technologijos universitete Viešojo administravimo fakultete.

Vidaus reikalų viceministru jis tapo 2001 m. Nuo 2003 m. dirbo Vidaus reikalų ministerijos valstybės sekretoriumi, nuo 2009 m. – šios ministerijos kancleriu.

„Mano nuomonė su prezidentės nuomone sutapo, kad pirmieji uždaviniai yra sėkmingas pirmininkavimas Europos Sąjungos Tarybai, geresnių sąlygų verslui, inovacijoms sudarymas, vyriausybės programos įgyvendinimas“, – po susitikimo kalbėjo E. Gustas.

Evaldas Gustas tapo naujuoju ūkio ministru. Martyno Ambrazo (ELTA) nuotr.

New York meras Michael Bloomberg.

New York meras pakviestas į Kauną

Kauno miesto meras Andrius Kupčinskas pakvietė New York merą Michael Bloomberg į vasaros viduryje Kaune vyksiančią aviacijos šventę, skirtą S. Dariaus ir S. Girėno skrydžio 80-mečiui. Būtent iš New York esančio Bennett oro uosto prieš 80 metų legendiniai lakūnai Steponas Darius ir Stasys Girėnas pradėjo savąjį skrydį per Atlantą.

Lakūnai turėjo nusileisti Aleksote, dabartiniame jų vardu pavadintame aerodrome. Tame pačiame aerodrome šių metų liepos 20-ąją ir vyks didžiulė aviacijos šventė. Jos metu bus atidengtas memorialinis akmuo, vyks garbės kuopos žygiavimas su ginklais, aviacijos šou. Šventės programoje taip pat – pramoginiai skraidymai, aitvarų fiesta, aviacijos paroda, oro balionų pakėlimas. Vakara vainikuos šiai šventei parengtas koncertas „Perkūno sakmių žygis per Lietuvą“. Skrydžio jubiliejui skirtus kūrinius atliks grupė „Thundertale“ kartu su Karinių oro pajėgų orkestru.

Liepos 21-ąją visi kauniečiai bei miesto svečiai bus kviečiami į koncertą prie S. Dariaus ir S. Girėno paminklo.

ELTA

DRAUGAS
(USPS-161000)
THE LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWSPAPER

Published on Tuesday, Thursday and Saturday
except legal Holidays, Jan. 2nd, and Dec. 26th by
the Lithuanian Catholic Press Society,
4545 W. 63rd Str., Chicago, IL 60629-5532.
Tel.: 773-585-9500. Fax.: 773-585-8284
Periodical class postage paid at Chicago, IL
and additional mailing offices.
Subscription Rates: \$150.00.
Postmaster: Send address changes to

Draugas – 4545 W. 63rd Street,
Chicago, IL 60629-5532

GARBĖS PRENUMERATA **\$250.00**
JAV – metams **\$150.00** • 1/2 metų **\$80.00** • 3 mėn. **\$57.00**
Pirma klase: kasdien – **\$340.00** • visos savaitės **\$240.00**
Kanadoje (USD): – metams **\$390.00** • 1/2 metų **\$210.00** • 3 mėn. **\$110.00**
Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis oro paštu – metams **\$615.00** • 1/2 metų **\$315.00**
Į Lietuvą reguliariu paštu – metams **\$120.00** • 1/2 metų **\$66.00**

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA
JAV – metams **\$95.00** • 1/2 metų **\$70.00** • 3 mėn. **\$48.00**
Kanadoje (USD) – metams **\$150.00** • 1/2 metų **\$120.00** • 3 mėn. **\$75.00**
Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis: oro paštu – metams **\$220.00** • 1/2 metų **\$120.00**
Į Lietuvą reguliariu paštu – metams **\$70.00**

Mazindami pašto išlaidas, pakvitavimų už prenumeratą nesiunčiame.

„Draugo“ prenumerata yra mokama iš anksto.

Administracija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.
Redakcija dirba kasdien, nuo 7:00 iki 3:00, šeštadieniais nedirba.

Vyriausioji redaktorė –
Ramunė Lapas
vyr.redaktore@gmail.com

Kultūrinio šeštadieninio priedo redaktorė –
Renata Šerelytė
rainbow.vilnius@gmail.com

Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos atsiunčiamos gavus prašymą, ką nors skelbti. Redakcija straipsnius taiso savo nuožiūra. Nenaudotų straipsnių nesaugoja. Siunčiant prašome pasilikti kopiją.

El. paštas:
redakcija@draugas.org
rastine@draugas.org
skelbimai@draugas.org
administracija@draugas.org

Už ką šitokia laimė? (2)

Sajūdžio „pėstininko“ prisiminimai

VITALIUS ZAIKAUSKAS

Ach, tie prisiminimai... Kaip kokie siūlai – pakanka patraukti, ir jie pradeda vyniotis nebesulaikomai. Taip ir su manimi išėjo – pradėjęs vytioti prisiminimų kamuolį, negaliu sustoti.

Na, ir kaip pamiršti tuos jausmus, laikant rankose pirmąjį „Atgimimo“ numerį.

Kaip jau pasakojau, jį iš spaustuvės atsivežėme penktadienio vakare. Ta patalpėlė, kurią išsikaulijau laikraščio laikymui, buvo vos kelių kvadratinų metrų, antrame aukšte. Namas, statytas prieš kelis šimtus metų, todėl lubos labai aukštos (gal ten buvo koks virtuvės sandėliukas, kadangi nebuvo jokio langelio) – palubėje kabanti, „Iljičiaus lemputė“ ne itin apšvietė tą mano Lietuvos pasipriešinimo spaudos bastioną. Dabar, iš metų perspektyvos manau, kad ne vienas eilinis saugumietis būtų gavęs KGB generolo laipsnį, jeigu jam būtų pavykę tame mano sandėliuke sukelti „atsitiktinį“ gaisrą. Kad visa Sajūdžio spauda visiems laikams būtų pranykusi nuo žemės paviršiaus, ir kad Sajūdis pagaliau nustotų griauti Sovietų Sąjungą. Nors naivu būtų galvoti, kad KGB nebuvo žinoma šita Sajūdžio spaudos saugykla, jos paskirstymo po visą Lietuvą punktas. Neabejoju, kad jiems tai nebuvo paslaptis – jau vien dėl nuolatinio, dieną ir naktį, žmonių judėjimo į pastatą ir iš pastato, dėl amžinai stoviniuojančių siauroje gatvėje mašinų iš visos Lietuvos...

Nukrypau.

Taigi, iš sunkvežimio imame supakuotus, tačiau gana sunkius „Atgimimo“ laikraščio ryšulius ir, iš nuovargio linkstančiais keliais, laiptais nešame į mano sandėliuką. Nešame tryse: mano bičiulis, sunkvežimio vairuotojas ir aš. Nešame ir... verkiame iš laimės.

Ir drovimės prasilenkdami pažiūrėti vienas kitam į akis, kad nepamatytume tų ašarų.

Tada gerai supratau, – Sajūdis tapo dar stipresnis, dar labiau nebesuvaldomas.

Mano padėtis viešojoje bibliotekoje darėsi vis labiau neapčiuopiama. Apie savo tiesioginių pareigų atlikimą nebuvo nė minties, nes visą mane užvaldė „Atgimimo“ platinimo rūpesčiai. O alga, nors ir mažą, gaudavau. Prieš kelis mėnesius iš profsąjungos buvau gavęs ir taloną kilimui – „3x4“. Jaučiausi labai pamalonintas ir išipareigojęs dar geriau dirbti bibliotekos profsąjungai ir visam šauniam kolektyvui – juk norinčių įsigyti tą kilimą buvo daug, o davė man. Be to, jau buvo pasiekę gandai, kad po pusmečio galbūt (pagaliau!) gausiu komunalinį („valdišką“) butą. Tačiau viskas baigėsi kitaip.

Savo spaudos „kioske“ ėmiau nebetilpti. Sajūdžio būstinėje su vienu kitu pakalbėjau apie savo rūpesčius, ir vieną dieną kažkas paskambinęs pranešė, jog „Atgimimui“ ir kitai sąjūdietiškai spaudai gautas vieno erdvaus kambario butas Trakų ir Pylimo gatvių kampe. Patalpos didžiulės, tačiau jos – trečiame aukšte! Ir dar ties pačia sankryža. Atvažiavus iš spaustuvės, nebuvo kur pastatyti sunkvežimio (visą tiražą reikėjo užnešti į trečią aukštą, o talkos ne visuomet pavykdavo prisikviesti. Kartą kitą ateidavo Arūnas Grumadas su draugais, Saulius Pečeliūnas, vėliau tapęs signataru ir kelias kadencijas buvęs Seimo nariu. Kartais Petras Vaitiekūnas (iškilęs iki Lietuvos ambasadoriaus) man į pagalbą nešioti iš sunkvežimio į trečią aukštą laikraščių ryšulius atsiųsdavo garbių ir nusipelnusių mokslininkų iš Mokslų akademijos Pusslaidininkų fizikos instituto (jis tuomet ten dirbo). O mane jau iš vakaro, vien nuo minties, kad rytoj teks visą laikraščio tiražą vienam sunešti, išpildavo šaltas prakaitas. Paprasta tikrai nebuvo – pirmieji tiražai buvo 30,000 , o nuo 3-ojo numerio – 10,000. Dar kiek vėliau prisidėjo rusiškasis „Atgimimo“ variantas „Soglasije“.

Vilniaus viešąją biblioteką, nepaisant „gresiančio“ komunalinio buto ir bent šiek tiek tokios,

bet nuolatinės algos, palikau. Sajūdžio ir Nepriklausomybės idėja man buvo svarbiau už viską. Ir niekada šito savo poelgio nesu gallėjęsis.

Du pirmieji „Atgimimo“ numeriai buvo spausdinami spaustuvėje labai gražiu pavadinimu – „M. Šumausko spaustuvė“ (Motiejus Šumauskas – vienas pagrindinių LTSR komunistų partijos veikėjų). Ji buvo įsikūrusi senamiestyje, visai netoli Aušros Vartų. Vėliau, kai laikraštį imta spausdinti LKP CK spaustuvėje Spaudos rūmuose, užgriuvo netikėti rūpesčiai – laikraščio vagystės. Atsivežęs tiražą į savo sandėliuką, pastebėdavau, kad trūkdavo ne vieno ir ne dviejų egzempliorių – šimtų. Nuolat į Sajūdžio būstinę ateidavo žinios, kad tai vienoje, tai kitoje Vilniaus vietoje galima gerokai brangiau, už trigubą ar net keturgubą kainą nusipirkti šių laikraščių. Žmonės juos kaip mat net ir už tokią kainą išgraibstydamo. Viskas Sąjūdyje ir „Atgimimo“ redakcijoje iš pradžių laikėsi vien tik „iš entuziazmo“, niekas negaudavo jokių atlyginimų. Išėjęs iš bibliotekos, būdamas beveik keturiasdešimt metų vyras, tapau savo tėvų išlaikytiniu.

„Atgimimas“ vis dar buvo neoficialus leidinys – juridine prasme, nors jis jau buvo labai gerai žinomas ir skaitomas nuo pirmos iki paskutinės eilutės. Populiarumas – neapsakomas žodžiais, bet padaryti jį oficialiu LTSR valdžia delsė. Laikraštį mes pardavinėjome po 30 kapeikų. Darbo dienos pabaigoje, susikrovęs pinigų ir portfeliuką, atnešdavau juos į redakcijos seifą. Problema su pinigais kasdien darėsi vis rimtesnė, bet kartu buvo ir netikėta: pradėjo leisti laikraštį, nustatė jo kainą, tačiau ką daryti su pinigais, kurie kasdien kaupėsi? Nebuvo galima atidaryti oficialios banko sąskaitos, nes juridiskai „Atgimimas“ neegzistavo.

Komiška. Net labai komiška padėtis.

Romualdas Ozolas (jis buvo pirmasis „Atgimimo“ redaktorius) bėdą išsprendė itin paprastai: „Tai va, – sakė jis man, – nueini į Taupomąją kasą ir atidarei sąskaitą savo, eilinio LTSR piliečio, vardu.“ Visuomet buvau paklusnus ir nuolankus Sąjūdžio tarnas.

Už kelių šimtų metrų nuo mano sandėlio, Basanavičiaus gatvėje, buvo nedidelis Taupomosios kasos skyrius. Ten ir atidariau sąskaitą „Atgimimui“ savo, eilinio LTSR piliečio Vitaliaus Zaikausko vardu.

Toje Taupomojoje kasoje (kiek atsimenu, Nr. 28), dirbo kasininkė Nadiežda. Iš pradžių labai ją gąsdindavau, darbo dienos pabaigoje džiugiai įžengdamas į patalpą ir iš savo krepšio ant jos stalo iškraudamas didžiules pinigų sumas. Visi tuo metu, eilėse prie kitų kasų stovėję žmonės sužiurdavo ir mane priblokšti tokio didingo reginio. O aš iš krepšių ir kuprinų vis kraudavau ir kraudavau ant Nadieždos stalo banknotų ryšulius. Neabejoju, kad kiti klientai, matydami šitą vaizdą, manydavo, kad esu koks mafijozų mafijozas iš Gariūnų, ar ką tik apiplėšęs banką niekšas. Na iš kur gali būti pas šitokių kukliai apsirengusių pilietį tokios sumos pinigų!? O kas keisčiausia – neturėjau nei auksinio žiedo, nei storos grandinės su didžiausiais deimantais ant kaklo. Įdomu, kad aš, eidamas iki tos taupomosios, nejutau nė mažiausio pavojaus. Manau, todėl, kad tie pinigai buvo ne mano, aš emocionaliai nė per nago juodymą nebuvau su jais susijęs – man jie neatrodė kokia nors vertybė, į juos žiūrėjau tik kaip į popierėlius, kuriuos reikia uoliai suskaičiuoti, sudėti pagal kupiūrų vertę, perjuosti juostele ir suklijuoti. Nadieždai atrodė visiškai kitaip – ji neatsistebėjo manimi. Tuomet buvau turtingesnis už

Vilnius, Trakų 10 – Pirmoji „Atgimimo“ slėptuvė.

Vitaliaus Zaikausko nuotr.

Vitalius Zaiuskas.

tuometinį pusiau banditą, pusiau „verslininką“ Arvydą Stašaitį, už Kauno mafijos veikėją Gintarą Petriką, už Klaipėdos krašto abejotinos reputacijos veikėją Antaną Bosą, – už visus juos visus kartu sudėjus. Savo turtais man tegalėjo prilygti nebent Borisas Dekanidzė.

Pas kasininkę Nadieždą aš pasistengdavau ateiti prieš pat darbo pabaigą. Ji, sulaukusi aštuntos vakaro, užrakindavo duris iš vidaus, ir mudu perskaičiuodavome visą mano nešulį. Taip mes buvome susitarę.

Dabar su šypsena prisimenu, kaip po keleto mėnesių pagaliau buvo atidaryta oficiali „Atgimimo“ sąskaita – visą tą didžiulę sumą reikėjo perkelti į ją. Nadiežda draugiškai priminė, kad, už tokios sumos pervedimą iš vienos sąskaitos į kitą, teks sumokėti labai nemenkus procentus. Sumaniau pataupyti Sąjūdžiui pinigų. Tyliai tyliai susitariau su geru ir visiškai patikimu draugu iš Sajūdžio Rimvydu Rimdžiumi, ir vieną labai labai anksčiau rytą, savo baltu „Žiguliuku“ jis privažiavo prie Taupomosios kasos. Mes su Nadiežda jau nuo aušros viską skaičiavome, perskaičiavome, pakavome ir dėjome į maišelius – užsigesinę šviesas, kad niekas mūsų nematytų iš gatvės. Per langą matau privažiuojantį Rimvydą. Kaip kokio kriminalinio filmo veikėjai, greitai ir tylėdami sukrauname visą tą mantą ant užpakalinės sėdynės, o kas netelpa – į automobilio bagažinę, ir, jau tekant saulei, nuriedėję Basanavičiaus gatve žemyn, pasukam link Gedimino prospekto, kuriame buvo tuomet didžiausias bankas. Kelionėje sugaišome gal 15 ar 20 minučių.

TELKINIAI

Vakar, šiandien ir rytoj

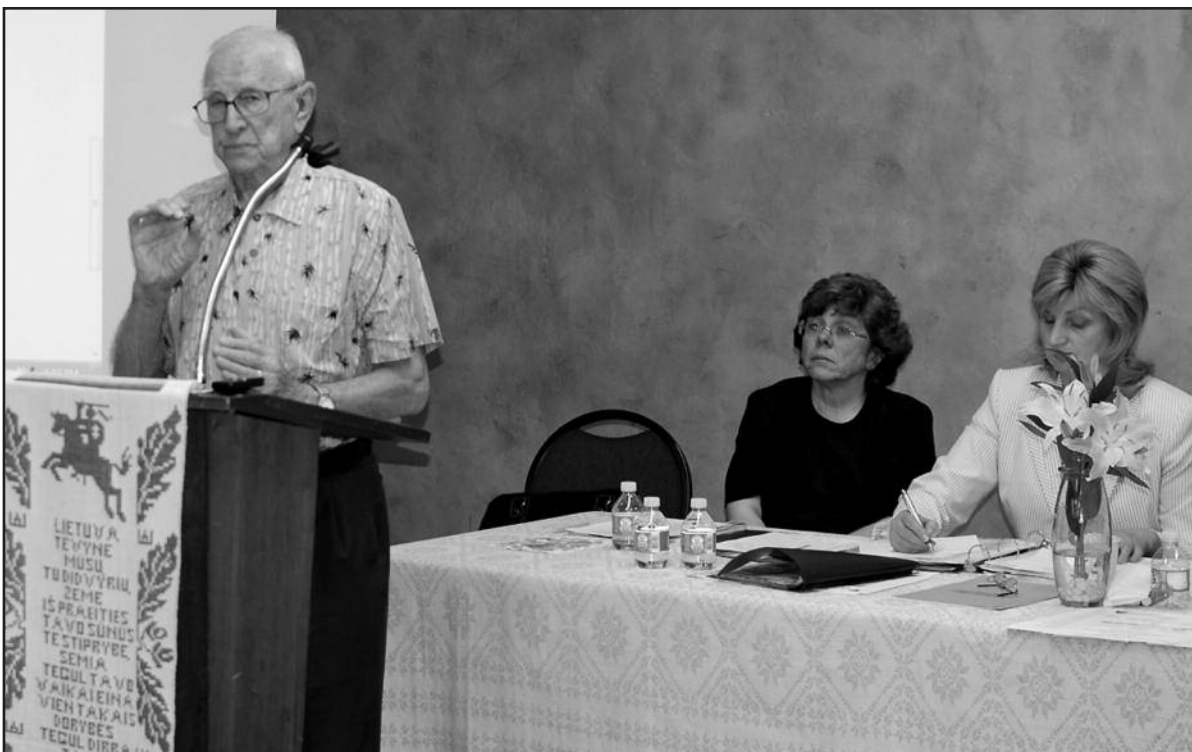
Atkelta iš 1 psl.

Gen. Teodoro Daukanto Jūros šaulių kuopos nariams įnešus Lietuvos ir JAV vėliavas, Vidurio Vakarų apygardos valdybos pirmininkė Birutė Kairienė pasveikino susirinkusiuosius. Sugiedojus JAV ir Lietuvos himnus, invokaciją sukalbėjo Svajonė Kerelytė, tylos minute buvo pagerbti Anapilin išskeliavusieji apygardos nariai. B. Kairienė pristatė svečius – JAV LB XX tarybos prezidiumo pirmininką Juozą Polikaitį ir ilgametį aktyvų Bendruomenės narį, buvusį PLB valdybos pirmininką Bronių Nainį. Kreipdamasis į susirinkusiuosius, J. Polikaitis apibūdino dabartinės Tarybos svarbiausius darbus ir pakvietė visus spalio 11–13 d. atvykti į Detroit (MI), kur vyks JAV LB tarybos antra sesija. Prezidiumo pirmininkas pabrėžė, jog svarbiausius ir didžiausius darbus Bendruomenėje dirba apylinkės – be jų neišsivaizduojamas Bendruomenės gyvavimas.

Patvirtinus darbotvarkę, apygardos valdybos sekretorė Milda Šatienė perskaitė praėjusių metų suvažiavimo protokolą. B. Kairienė perskaitė pranešimą, kuriame apžvelgė nuveiktus darbus ir atliktus išsipareigojimus nuo praėto suvažiavimo. Praėjusiais metais trejų metų kadencijai buvo išrinkta nauja 7 narių VVA valdyba. Pagrindinių dėmesį valdyba skyrė Lietuvių Bendruomenės populiarinimui tiek tarp lietuvių, tiek ir tarp amerikiečių, ieškojo kelių ir būdų įtraukti jaunesnius žmones į LB šeimą. Pagal galimybes buvo stengiamasi artimiau susipažinti su apylinkių veikla, dalyvauti jų renginiuose.

Per praėjusį laikotarpį vyko 9 valdybos posėdžiai, kuriuose buvo aptarti svarbūs Bendruomenės veiklos klausimai, apygardos renginiai. Vienas tokių renginių – praeitų metų rugsėjo 15 d. vykęs apygardai priklausančių apylinkių pirmininkų suvažiavimas, kuriame dalyvavo šešių apylinkių pirmininkai bei atstovai, Lietuvos Respublikos garbės konsulas Čikagoje Marijus Gudynas, LR garbės konsulas Colorado valstijoje dr. Jonas Prunskis, kurie maloniai pasidalino savo mintimis ir patirtimi. Įdomius pranešimus pristatė ir apylinkių pirmininkės Sigita Nusbaum iš Indianapolio bei Violeta Valaitytė iš Lemont. Suvažiavimo metu buvo galimybė išsamiau susipažinti su apylinkių veikla bei išsiaiškinti savo darbo trūkumus, problemas ir kartu ieškoti būdų jas spręsti.

Pernai spalio mėn. buvo minimos Maironio 150-osios gimimo metinės, ta proga apygarda surengė koncertą, kuriame dalyvavo Kauno Nacionalinio dramos teatro direktorius aktorius Egidijus Stancikas ir Connecticut Lyric Opera solistė Jūratė Švedaitė. B. Kairienė apgailestavo, kad šiame koncerte, vykusiame Lemont, Pasaulio lietuvių centre, neapsilankė Maironio lituanistinės mokyklos mokiniai, tėveliai, mokytojai.

Kalba ilgametis aktyvus Bendruomenės narys, buvęs PLB valdybos pirmininkas Bronius Nainys. Sėdi iš k.: Vidurio Vakarų apygardos narė Svajonė Kerelytė ir pirm. Birutė Kairienė.

VVA pirmininkė pažymėjo, kad apygardos valdybos nariai aktyviai dirba ir kitose veiklos srityse. Praeitą vasarą B. Kairienė, M. Šatienė ir Miglė Tauragytė dalyvavo Vilniuje visą savaitę vykusiuose PLB Seimo posėdžiuose, kur buvo svarstomi mums visiems labai aktualūs klausimai, tokie kaip pilietybės, ekonominės integracijos, lietuvių migracijos, istorijos, kultūros, lituanistinio švietimo užsienyje ir kt. PLB Seimo darbe dalyvavo atstovai daugiau kaip iš 30 šalių.

VVA valdybos nariai dalyvauja ir padeda ruošti įvairius renginius apylinkėse. B. Kairienė su S. Kerelyte per Vasario 16-osios minėjimą aplankė Lemont ir Waukegan apylinkes, tuo pačiu susipažino su Gedimino lituanistine mokykla. Šios mokyklos direktorė Violeta Rutkauskienė maloniai aprodė klases, supažindino su mokytojomis. Apygardos valdybos narys Algimantas Barniškis padėjo ruošti Vasario 16-tosios minėjimus East Chicago ir Brighton Park apylinkėse.

A. Barniškis su lakūnu Juozu Malevskiu apsilankė Maironio, Čikagos ir Gedimino lituanistinėse mokyklose, kur Dariaus ir Girėno skrydžio per Atlantą 80-mečio proga mokiniams papasakojo apie mūsų tautos didvyrius, supažindino su lėktuvu „Lituanica“ konstrukcija. Rugsėji žadama toliau tęsti tokius susitikimus.

VVA valdyboje yra 4 JAV LB XX tarybos nariai – S. Kerelytė, A. Krapikas, M. Šatienė ir M. Tauragytė. Gaila, kad ne visi jie dalyvavo Tarybos pirmoje

sesijoje. B. Kairienė paragino visus apylinkių pirmininkus vykti į antrą tarybos sesiją Detroit, kur bus galima plačiau susipažinti su LB veikla, pabendrauti su kitų apylinkių veikliais lietuviais.

VVA pirmininkė paragino rinkti solidarumo įnašus, nors po 10 dol., ypatingai per Vasario 16-tąją bei kitas mūsų šventes, kad Bendruomenė galėtų vykdyti numatytus darbus. B. Kairienė padėkojo solidarumo įnašus atsiuntusioms Waukegan-Lake County, Marquette Park, Brighton Park, Cicero ir Lemont apylinkėms.

Kalbėdama apie ateities planus, apygardos pirmininkė pabrėžė, kad šiais metais yra svarbu tinkamai pažymėti Dariaus ir Girėno skrydžio 80-metį. Liepos 20–21 d. buvo planuota Indiana Dunes (IN) paplūdimyje surengti smėlio skulptūrų konkursą. Šis sumanymas gimė, norint pritraukti kuo daugiau jaunų žmonių – vasaros metu paplūdimyje kiekvieną savaitgalį praleidžia šimtai jaunuolių, o Indiana Dunes – lietuvių mėgstama vieta. B. Kairienė apgailestavo, kad darbai labai lėtai juda į priekį, skrydžio jubiliejui paminėti sudarytas komitetas labai vangiai dirba, tad, pasak B. Kairienės, teks patiems rūpintis visais organizaciniais reikalais. Spalio mėnesį planuojama surengti Kauno valstybinio muzikinio teatro solisto Juozo Janušaičio ir dainininkės Rūtos Morozovaitės koncertą.

„Būkime aktyvūs politiškai tiek Amerikoje, tiek Lietuvoje, dalyvaukime rinkimuose, plačiau

Suvažiavimo dalyviai darniai sugiedojo JAV ir Lietuvos himnus.

L. Timukienės nuotraukos

bendraukime su vietine valdžia, JAV politikais, reikškime savo nuomonę visuomeninio, politinio gyvenimo klausimais. LB yra visų mūsų namai – jei LB bus sveika ir tvirta, ir mes visi gerai jausimės, kalbėsime savo kalba, leisime vaikus į lietuviškas mokyklas, dainuosime savo dainas, šoksime savo tautinius šokius. O jeigu ką iš mūsų ištinka kokia nelaimė, padėkime vieni kitiems, ištieskime pagalbos ranką”, – ragino pranešėja. B. Kairienė nuoširdžiai padėkojo VVA valdybos nariams, apylinkių pirmininkams ir visiems bendruomenininkams už kruopščiai atliekamą darbą, už entuziazmą, už energiją ir palinkėjo geros sveikatos, naujų idėjų, gražios kūrybingos veiklos ateinančiais metais. Pasak B. Kairienės, „Lietuvių Bendruomenė turi labai tvirtas šaknis ir galias tradicijas, tai galinga jėga tiek JAV, tiek Lietuvoje, ir mūsų tikslas – išlaikyti bei puoselėti tas tradicijas”.

Už švietimą atsakinga valdybos narė S. Kereitytė papasakojo, kas nuveikta švietimo srityje – lankytasi lituanistinėse mokyklose, domėtasi jų veikla, atgaivinta graži tradicija – šių metų balandžio mėn. Lietuvių dailės muziejuje Pasaulio lietuvių centre Čikagoje surengtas lituanistinių mokyklų mokinių dailiojo skaitymo konkursas, kuriame dalyvavo 16 įvairaus amžiaus mokinių iš trijų lituanistinių mokyklų. Planuojama, kad toks renginys taps tradiciniu ir kitąkart pritrauks dar gausesnį būrį dailiojo skaitymo mylėtojų.

Apygardos išdininkas Aidas Krapikas pateikė apygardos finansinę apyskaitą – per ataskaitinį laikotarpį pajamų gauta 19 dol. mažiau, nei turėta išlaidų. Daugiausia pajamų gauta iš koncerto, skirto Maironio 150-osioms gimimo metinėms paminėti. Apygardos kontrolės komisijos pranešimą perskaitė kontrolės komisijos narė Genovaitė Treinienė. Šv. Kazimiero kapinių Lietuvių sklypų savininkų draugijos išdininkas Antanas Paužuolis pristatė finansinę ataskaitą. Jis prašė Lietuvių Bendruomenės pagalbos, padedant gyvuoti šiai draugijai.

Apie savo apylinkių kasdienybę ir šventes kalbėjo Brighton Park apylinkės pirmininkė Salomėja Daulienė, buvusi Cicero apylinkės pirmininkė Marija Remienė (dabar apylinkei vadovauja naujai išrinkta pirmininkė Birutė Zalatorienė), Lemont apylinkės pirmininkė Violeta Valaitytė, Marquette Park pirmininkė Aušrelė Sakalaitė, buvęs Waukegan-Lake County apylinkės pirmininkas Algimantas Birgiolas (dabar apylinkei vadovauja naujai išrinktas Paulius Slavėnas) ir East Chicago pirmininkė Birutė Vilutienė. Kalbėjusieji papasakojo apie savo apylinkių gyvenimą. B. Vilutienė pasidžiaugė, kad dabartinė JAV LB taryba daug dėmesio skiria apylinkėms, o jos vadovaujama apylinkė palaiko gerus santykius su vietinės valdžios atstovais, kas yra tikrai labai svarbu, tikintis sulaukti JAV valdžios palaikymo ir paramos. M. Remienė ir A. Sakalaitė sakė nežinančios, kiek jų apylinkėje yra narių,

tačiau jų gausa sakė tikrai negalinčios pasidžiaugti, daugelis pagyvenusių apylinkės žmonių ateina į susijėjimus tik dėl to, kad jie vyksta šalia bažnyčios. A. Birgiolas pakvietė į apylinkės rengiamą Vasaros palydų šventę, vykšiančią rugpjūčio 24 d., šeštadienį, „Fourth Lake Resort”. Buvęs apylinkės pirmininkas pasidžiaugė, jog neseniai, padedant LR generaliniam konsuliui Čikagoje Marijui Gudynui, su Čikagos šiaurėje esančio Palwaukee oro uosto administracija sutarta įamžinti Atlantą nugalėjusių lakūnų Stepono Dariaus ir Stasio Girėno atminimą – atidengti atminimo lentą. Būtent šiame oro uoste S. Darius dirbo, brandino planą perskristi Atlantą ir pirkto „Lituanica”. Kol kas nežinia, kada vyks atminimo lentos atidengimo iškilmės, tačiau tikėkimės, kad šventės ilgai laukti nereikės.

Šių eilučių autorė pristatė svarbiausius JAV LB Krašto valdybos darbus. Ruošiamasi visuomenei pateikti JAV LB nuostatą pilietybės įstatymu klausimu, apie tai buvo kalbėta neseniai vykusiame LR prezidentės Dalios Grybauskaitės ir KV visuomeninių reikalų tarybos pirmininkės Danelės Vidutienės susitikime Washington, DC. Rugpjūčio 4-11 d. Dainavos stovykloje vyks lituanistinio švietimo savaitė „Palikime pėdsaką”, joje kviečiami dalyvauti lituanistinių mokyklų mokytojai ir besidomintys lituanistiniu švietimu ar norintys patobulinti savo lietuvių kalbos įgūdžius. Birželio 28–29 d. Klaipėdoje vyks IX pasaulio lietuvių sporto žaidynės, kuriose ketina dalyvauti beveik 200 lietuvių sportininkų iš JAV. Liepos 1–14 d. Londone vyks Pasaulio lietuvių jaunimo kongresas, jame dalyvaus ir JAV lietuvių jaunimo atstovai. Liepos 17 d. Kaune vyks Pasaulio lietuvių vienybės diena skirta šventė, joje JAV lietuviams atstovaus vienuolikmetė čikagietė Agnė Giedraitytė ir Audronė Simanonytė. Šią vasarą 30 jaunų žmonių dalyvaus Lietuvių išeivijos studentų stažuocių programoje – jie turės galimybę padirbėti Lietuvos valdžios įstaigose, bendrovėse. LISS suteikia galimybę studentams įgyti vertingos lietuviškos patirties ir tuo pačiu sustiprinti savo lietuvių kalbos bei kultūros žinias. 2015 metais Čikagoje vyks Šiaurės Amerikos lietuvių XX dainų šventė (organizacinio komiteto pirmininkas – Kastytis Giedraitis, meno vadovas – Darius Polikaitis), 2016 metais Baltimorėje, MD, vyks tautinių šokių šventė, jos organizacinio komiteto pirmininku patvirtintas Linas Orentas. JAV LB Krašto valdyba ėmėsi rinkti ir persiųsti į Lietuvą lėšas projektui „Misija Sibiras” – jau surinkta 2,400 dol., jie išsiųsti projekto organizatoriams. Neseniai po JAV LB skėčiu veikiantis Kaimo fondas paskyrė lėšų Lietuvos kaimo vaikams – paremti 8 projektai. Krašto valdybos vicepirmininkė ekonomikos klausimams Angelė Kavakienė sudarinėja lietuvių verslininkų sąrašą, ji kreipėsi į apylinkių pirmininkus, prašydama atsiųsti jų apylinkėse gyvenančių lietuvių verslininkų sąrašus – turint tokius sąrašus, atsirastų galimybė

labiau susidraugauti su verslininkais, pakviesti juos įsitraukti į Bendruomenės veiklą. Kultūros taryba rūpinasi parodomis, koncertais, vienas jų – lapkričio mėn. iš Lietuvos atvyksiančios grupės „Liūdni slibinai” pasirodymas. Buvo pristatytas atnaujintas Bendruomenės tinklalapis <http://www.lit-huanian-american.org> ir Facebook’as (Veidaknygė) www.facebook.com/pages/JAV-Lietuvių-Bendruomenė-Lithuanian-American-Community, taip pat naujas Bendruomenės leidinys – žurnalas „JAV Lietuvių Bendruomenės naujienos”, kuriame atspindi gausios JAV Lietuvių Bendruomenės veikla.

B. Nainys savo pasisakyme išsakė kelias pastabas apie šiandieninę Lietuvių Bendruomenės veiklą. Anot jo, Bendruomenė daugiau turėtų rūpintis lituanistiniu mokymu, stiprinti ryšius su PLB, daugiau dėmesio skirti lietuviškai spaudai ir neprasyti pinigų iš Lietuvos, o sukurti lėšų telkimo sąrangą, padėsiančią surinkti reikiamų lėšų.

Suvažiavimo dalyviai priėmė keletą nutarimų, kurie bus pristatyti svarstymui būsimoje Tarybos sesijoje. Buvo pasiūlyta kreiptis į Lietuvos valdžią, prašant suteikti visiems lietuviams galimybę išlaikyti prigimtine teisę į Lietuvos pilietybę, priėmus kitos valstybės pilietybę; remti lietuvišką spaudą; sukurti lėšų telkimo sąrangą ir neprasyti iš Lietuvos lėšų; didesnę dėmesį skirti lituanistiniam švietimui. Taip pat pasiūlyta visoms apylinkėms kartu surengti Lietuvių dieną, kurioje būtų pristatoma mūsų šalies kultūra, tradicijos, amatai, valgiai.

Suvažiavime buvo pagerbti veiklūs, nuoširdžiai dirbantys apylinkių žmonės, apygardos padėkos raštai įteikti Loretai Alminauskas iš Indianapolio, Bronei Barakauskienei ir Vilijai Kapačinskai iš Marquette Park apylinkės, šios apylinkės valdybos pirmininkei Aušrelei Sakalaitei; Lemont apylinkės nariams Adai Pakenienei, Julijai Liutikas ir Sigitui Savickui; Naperville apylinkės pirmininkei Dainai Jankevičiui ir Rasos lituanistinės mokyklos direktorei Jūratei Liutkienei; Toni Seaver ir Al Seaver iš Minnesota apylinkės; Waukegan-Lake County apylinkės valdybos vicepirmininkei Elenai Skališienei ir Gedimino lituanistinės mokyklos direktorei Violetai Rutkauskienei; Indianapolio apylinkės narei Loretai Alminauskas, Brighton Park apylinkės nariams Palmyrai Gilienei, Alinai Vadeišienei, Viktorui Kelmeliui, Sigitai Tylienei-Šlutienei; Mindaugui Baukui iš Cicero apylinkės ir Birutei Vilutienei iš East Chicago apylinkės.

JAV LB Vidurio Vakarų apygardos metinis suvažiavimas baigtas, visiems jo dalyviams sugiedojus „Lietuva brangi” ir atsisveikinus iki kitų greitų susitikimų.

Loreta Timukienė – JAV LB Krašto valdybos vicepirmininkė informacijai.

Įsidėmėkite – Paežeriai, birželio 22-oji

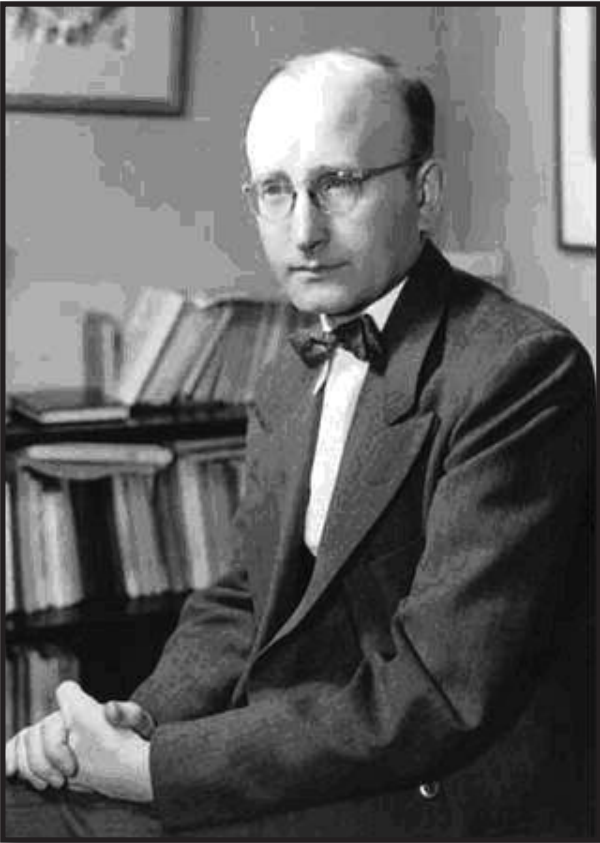
Rašytojo Antano Vaičiulaičio šeima ir vėl kviečia dalyvauti kūrybos konkurse, skirtame rašytojo atminimui pagerbti „Gimtoji žemė tavęs ilgisi ir savo širdyje tavęs didžiai pasigenda”.

Pagerbimas ir apdovanojimas vyks birželio 22 d., šeštadienį, 12 val. dienos Vilkaviškio krašto muziejuje, Paežeriuose, Vilkaviškio rajone.

Konkursas yra istorinio, tautinio ir kultūrinio ugdymo renginys, skirtas Antano Vaičiulaičio atminimui, rengiamas jau septinti metai. Renginyje bus skaitomiliteratūros kūriniai, skambės muzika, muziejuje bus surengta konkurso darbų paroda.

Siekdama įamžinti rašytojo Antano Vaičiulaičiui atminimą bei remti lietuvišką kūrybos žodį, šeima vykdo įvairius projektus:

▲ Skiria Antano Vaičiulaičio literatūrinę premiją už geriausią novelę,

publikuotą Lietuvos rašytojų sąjungos žurnale „Metai”. Kitais metais bus įteikta dešimtoji premija.

▲ Kartu su Vilkaviškio rajono savivaldybės Švietimo, kultūros ir sporto skyriumi, Vilkaviškio krašto muziejaus Suvalkijos (Sūduvos) regioniniu centru ir Vilkaviškio rajono savivaldybės viešąja biblioteka rengia konkursą „Gimtoji žemė tavęs ilgisi ir savo širdyje tavęs didžiai pasigenda”. Jo mecenatės – trys rašytojo dukros: Danutė Vaičiulaitytė-Nourse, Joana Vaičiulaitytė-Buivienė ir Aldona Vaičiulaitytė-DeBold.

▲ Rašytojo Antano Vaičiulaičio archyvo didesnė dalis saugoma Maironio lietuvių literatūros muziejuje, Vilkaviškio krašto muziejuje, Lietuvos nacionaliniame literatūros ir meno archyve Vilniuje ir kitur.

Siekiami užtikrinti Antano Vaičiulaičio kūrybos sklaidą – jo kūrinių leidybą bei jo kūrybos akademinių studijų leidybą.

▲ Siekiant išsaugoti A. Vaičiulaičio tėviškę, 2008 metais buvo įkurtas Tėviškės labdaros ir paramos fondas. Visus galinčius ir norinčius paremti šį A. Vaičiulaičio atminimo projektą prašome prisidėti. Daugiau informacijos: vaiciulaitis@lietuvis.net.

Šią savaitę minėsime Gedulo ir vilties dieną

LAIMA APANAČIČIENĖ

Lietuva ir užsienyje gyvenantys lietuviai šią savaitę minės Gedulo ir vilties bei Okupacijos ir genocido dieną – prisimins ir pagerbs masinio nekaltų žmonių trėmimo į netinkamas gyventi Sibiro ir Tolimosios Šiaurės Sovietų Sąjungos teritorijas aukas.

Turbūt nėra nė vienos lietuvių šeimos, kurios nebūtų palietusi ši skaudi tragedija. Karštą 1941 metų birželio 14-ąją su skurdžia manta, pasukomis surinkta per vieną valandą, buvo gabenamos į artimiausią geležinkelio stotį, sodinami į gyvulinius vagonus tolimai ir nežinomi kelionė į Sibiro krašto platybes. Iš Lietuvos buvo išvežta per 30,000 žmonių. Tačiau tai buvo tik pradžia. 1941 metų tremtinių dalį apsunkino po kelių dienų prasidėjęs karas tarp Vokietijos ir Sovietų Sąjungos. Dar sunkesnis išbandymas teko šio trėmimo šeimoms, kurios Altajaus krašte buvo atrinktos ir laivais bei automobiliais nugabentos į Jakutijos patį šiaurinį rajoną prie Laptevų jūros dirbti žuvų pramonėje. Čia tremtiniai akis į akį susidūrė ne tik su atšiauriomis gamtos sąlygomis, bet ir moterims fiziškai nepakeliamu darbu bei pačiomis nepalankiausiomis buitinėmis sąlygomis. Šio šeimų trėmimo metu buvo išgabenta apie 18,000 Lietuvos gyventojų. Prasidėjus okupacijai daugelio žmonių areštai tapo įprasta kasdienybe, todėl kai kuriose šeimose vyrai stengėsi pasislėpti, o tada buvo tremiamos vienos likusios moterys su vaikais. Sovietinės okupacijos metais Lietuva neteko apie 800,000 savo gyventojų. Apie 300,000 žmonių patyrė komunistinio režimo baisumus – kalėjimus, lagerius, tremtį Sibire ir Tolimojoje Šiaurėje. Kas trečias suimtas mirė nuo kankinimų, bado ar nepakelė atšiauraus klimato. Bėgdami nuo komunistų teroro iš Lietuvos pasitraukė daugiau kaip 440,000 šalies gyventojų.

Genocido ir rezistencijos tyrimo centro duomenimis, sovietinio genocido ir teroro aukomis 1940–1958 metais tapo kas trečias Lietuvos gyventojas.

Minint šią dieną tiek Lietuvoje, tiek Amerikoje, tiek visose šalyse, kur gyvena lietuviai bus minima ši diena. Birželio 14-ąją, penktadienį, Seime rengiamas iškilmingas Gedulo ir vilties bei Okupacijos ir genocido dienos minėjimas.

Vidudienį Nepriklausomybės aikštėje bus keliama Valstybės vėliava, vyks minėjimai, koncertai.

Šią dieną minėsime ir čia, JAV

Lietuvių Bendruomenėse. Lemontiečiai kviečia į PLC sodelį prie paminklo genocido aukoms atminti, Lemont apylinkės Socialinis skyrius kviečia pažiūrėti dokumentikos kūrėjų Ingos Berulienės ir Justino Lingio kino juostą „Ledo vaikai“ (2011 m.), kurioje pasakojama apie sovietinių represijų metu iš Baltijos šalių ištremtų ar tremtyje gimusių vaikų gyvenimą ir likimus. Vyks renginiai kitose bendruomenėse, bus aukojamos šv. Mišios lietuviškose parapijose.

Turbūt visi dar mename puikų renginių ciklą, suruoštą Balzeko lietuvių kultūros muziejuje, prie kurio daug prisidėjo dr. Audrius Plioplys, o šiemet minime dar vieną 65-ąją – šįkart didžiausias 1948 metų Lietuvos gyventojų tremties 65-ąsias metines. 1948 m. vasario 21 d. buvo priimtas visiškai slaptas nutarimas, kuris buvo nukreiptas prieš partizanus ir besislapščiusius žmones, prieš žuvusių partizanų ir nuteistųjų šeimas, taip pat prieš rezistencijos rėmėjus. Nuo 1948 m. gegužės mėn. trėmimo labiausiai nukentėjo Kauno apskritis – 2,190 tremtinių, Panevėžio apskritis – 2,019, Kretingos – 1,850, Šiaulių – 1,623, Ukmergės – 1,617... Vidutiniškai po 1,000 tremtinių iš kiekvienos tuometinės apskrities buvo sukišta į gyvulinius vagonus (Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro duomenys). O kiek dar tokių metinių minėsime. Baisu pagalvoti.

Neseniai Čikagoje viešėjo „Misija Sibiras 2012“ dalyvė Eglė Česnakavičiūtė, kurios pasakojimą apie kolonę Sibiro takais klausėsi tiek mokiniai, tiek suaugę klausytojai. 2012 m. šešiolikos žmonių grupė ekspedicijos metu vyko į Chakasijos Respubliką (Rusijos Federacija), esančią Rytų Sibiro pietuose. Daugiau nei už 5,000 km nuo Lietuvos ekspedicijos dalyviai sutvarkė 11 (nors pirminis planas buvo 6) lietuvių kapinių, susitiko su keletu ten dar gyvenančių lietuvių.

Tokios jaunimo ekspedicijų į Sibirą projekto idėja gimė dar 2005 m., Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos Asamblėjoje priėmus rezoliuciją dėl jaunimo patriotiškumo. Nuo projekto vykdymo pradžios lietuvių tremties ir įkalinimo vietose Sibire jau apsilankė vienuolika jaunimo ekspedicijų, sutvarkiusių apie 90 lietuviškų kapinių ir susitikusių su ten gyvenančiais lietuviais.

Šiemet Rusijos Federacijos Tiumenės srityje išlikusius lietuvių tremties ir kalinimo vietų atminties ženklus vėl lankys 16 žmonių ekspedicija „Misija Sibiras 2013“. Šio žygio metu juos lydės šūkis: „Tikros istorijos dalelė, įamžinta ateičiai“. Šiuos prasmingus žodžius žygeiviams išrinko

šiemet surengto šūkio konkurso dalyviai. Pasaulio lietuvių vienybės dieną – liepos 17-ąją – iš Vilniaus geležinkelio stoties pajudės traukinys, į kurį bus palydėti dvyliktosios jaunimo pilietiškumą ir patriotiškumą skatinančio projekto dalyviai.

Jų laukia ypač atsakinga misija, tad ekspedicijos komanda atrinkta itin kruopščiai. Vakarų Sibiro regione esančioje Tiumenės srityje prie lietuvių tremtinių kapinačių žmogaus ranka neprisilietė jau daugiau kaip dešimtmetį. Atvirose laukymėse ir taigos glūdumoje išlikusias jų amžino poilsio vietas laikas negrįžtamai gali pasiglemžti bet kuriuo metu. Ekspedicijos dalyvių laukia nelengva ir atsakinga užduotis.

Kiekvienais metais mes prisime name ir bandomė įvertinti tai, kas buvo. Bandomė išlaikyti gyvą atmintį, kuri reikalauja išskirtinio dėmesio. Net jeigu galvojame, kad reikia žvelgti

tik į ateitį, praeitis niekur nedingsta. Nors Rusijoje iki šiol po devyniais užraktais karo archyve slepiami deportacijų vykdytojų dokumentai, organizatorių pasirašyti trėmimų planai ir žemėlapiai, šimtas tūkstančių žmonių per pastaruosius penkiolika metų Lietuvos archyvuose susirado savo trūkstamus praeities puslapius bei prarastų, politinio teroro nusinėstų artimųjų nuotraukas, laiškus, įrašus. Tie žmonės tikrai žino, ką reiškia „politinė byla“, tačiau nespekuliuoja savo išskirtine patirtimi. Tad minėdami dar vienas niūrias metines nespekuluokime ir mes. Ramiai prisiminkime tuos, kurių sulaukėme grįžusių iš Sibiro pragaro ir tuos, kurie liko ten amžiams. Galvodami apie ateitį karts nuo karto prisiminkime ir praeitį, nes kaip kažkas yra teisingai pasakęs: „Be savo istorinės atminties mes neturėtume savasties.“

„Misija Sibiras‘ 12“ dalyvė Eglė Česnakavičiūtė Sibiro platybėse.

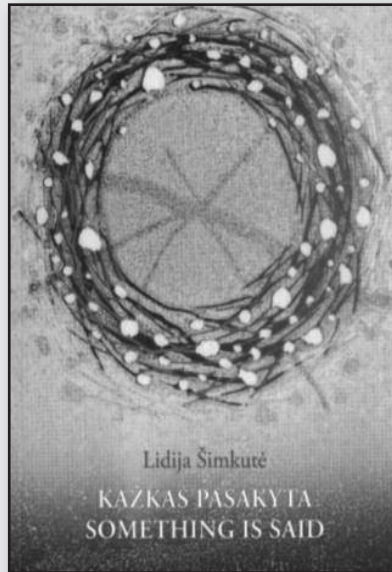
www.misijasibiras.lt nuotr.

Naujos Lidijos Šimkutės knygos sutiktuvs

Birželio 17 d., Vilniuje bus pristatyta naujausia poetės, vertėjos Lidijos Šimkutės eilėraščių knyga „Kažkas pasakytą / Something is Said“. Kaip ir kitos Australijoje gyvenančios rašytojos poezijos knygos, naujoji taip pat yra dvikalbė – lietuvių ir anglų kalbomis. Pirmadienį Rašytojų klube vyksiančiose knygos sutiktuvsėse dalyvaus pati autorė, šiuo metu viešinti Lietuvoje. Kartu su autore dalyvaus literatūrologas dr. Regimantas Tamošaitis, poetas Jonas Kalinauskas, pianistas Andrius Vasiliauskas.

Ir ankstesnėje L. Šimkutės kūryboje, ir naujojoje knygoje poezijai būdingos metaforos, užuominos, potekstės, išgyvenimų punktyrai tarsi nutylėjimai. Atvertus knygą akį traukia erdvė, kartais vos trijų eilučių lakoniški eilėraščiai, iš tuštumos ir tylos audžiantys poetinį slėpinį. Eilėraščių vaizdai ir kraštovaizdžiai, pasak poeto, literatūros tyrinėtojo Tomo Venclovos, „Lidijos Šimkutės eilėse kad ir minimalistiniai, yra labai įvairūs – tai ir Australijos eukalpitai, ir Vienos Prateris, ir Budapešto gatvės, ir tiksliai nupieštas Njujorko baras. Realiausi iš jų – Vilnius ir Baltija (tuose lietuviškuose koliažuose girdėti ypatinga, itin asmeniška nerimo bei pavojaus tonacija.“ Rašytoja yra apkeliavusi daugybę kraštų, taigi kūryboje lietuviškas patirtis sieja su pasaulio kultūros reiškiniais.

L. Šimkutė gimė 1942 m. Krakių kaime netoli Mosėdžio, Žemaitijoje. Vaikystę praleido pabėgėlių stovyklose Vokietijoje. 1949 m. su tėvais atvyko į Australiją. Lietuvių kalbos žinias tobulino neakivaizdiniu būdu Lietuvių kalbos institute Čikagoje ir Vilniaus universitete. Poetė rašo lietuvių ir anglų kalbomis, jos kūrybos spausdinama ne tik Lietuvoje, bet ir Australijoje, JAV, kitose šalyse.

Bernardinai.lt

„Misija Sibiras‘ 12“ dalyviai tvarko lietuvių tremtinių kapines Chakasijos Respublikoje. K. Cemnolonskio nuotr.

LIETUVA IR PASAULIS

Surengta ateitininkų akcija „Išjunk kompą, įsijunk save“

Vilnius (Bernardinai.lt) – Birželio 7 d. Reformatų parke Vilniuje vyko akcija „Išjunk kompą, įsijunk save“, kurią organizavo Vilniaus krašto ateitininkai ir Šv. Jonų moksleivių ateitininkų kuopa. Tai jau trečius metus vykstantis renginys, kai jauni žmonės buvo kviečiami išjungti kompiuterį ir praleisti vakarą gryname ore šokant, dainuojant, žaidžiant.

Lietuvoje aptikta šnipinėjimo programa

Vilnius (BNS) – Lietuvoje aptikta šnipinėjimo programa, kuria buvo apkrėsti valstybės institucijų, privačių kompanijų ir asmenų kompiuteriai, teigiama Antrojo operatyvinių tarnybų departamento (AOTD) prie Kraštos apsaugos ministerijos grėsmių vertinime. Anot žvalgybininkų, minėta šnipinėjimo programa buvo skirta kompiuteryje esantiems duomenims rinkti, užkrėstam kompiuteriui per atstumą valdyti, tinklui stebėti, paskyroms bei slaptažodžiams nustatyti. Be to, ji galėjo įjungti kompiuteryje esančią vaizdo kamerą ar mikrofoną ir vykdyti pasiklausymą realiu laiku. Šnipinėjimo programa dažniausiai platinama per išorines laikmenas, optinius, kietuosius dis-

kus ir su elektroninių laiškų priedais. Nėgana to, minėta programa gali būti užkrėsti ir prie interneto neprijungti, uždari kompiuteriai ar kompiuteriniai tinklai. Įprastinės antivirusinės programos šios šnipinėjimo programos neaptinka, todėl kenkėjiška programa gali būti nustatyta tik pagal tam tikrus užkrėsto kompiuterio veiklos požymius. Vienas sėkmingiausių būdų sunaikinti kenkėjišką programą yra kompiuterio naujos sistemos įdėjimas. Tačiau neugdant vartotojų darbo su informacinėmis technologijomis ir komunikacijomis saugos kultūros, techniniai sprendimai gali būti nepakankami apsisaugant nuo šnipinėjimo ir kitų kenkėjiškų programų, – teigiama dokumente.

Archyvai atviri, bet vis dar neatrasti

Vilnius (Kultūros ministerijos info) – Vilniaus universiteto Komunikacijos fakultetas ir Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija, Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba bei Archyvarų asociacija birželio 10 d. organizavo konferenciją „Dokumentų vadybininko ir archyvaro kompetencijos: teorinės ir praktinės išvalgos“ apie šių specialistų darbo pokyčius bei naujus iššūkius. Renginyje archyvų ekspertai, valstybinių ir privačių archyvų darbuotojai bei archyvistikos studentai svarstė skaitmenizacijos įtaką archyvarų ir dokumentų tvarkytojų darbui, buvo pateikta nacionalinės elektroninių dokumentų platformos veikla, aptartos studentų isi-

darbinimo galimybės. Daug dėmesio skirta naujiems profesiniams iššūkiams, iš kurių vienas – gebėjimas pristatyti archyvus visuomenei. Kaip teigia docentė, dr. Nijolė Bliūdžiuvienė, archyvai – vis dar daugelio neatrasti: „Archyvams trūksta atsivėrimo, komunikacija per menką, todėl vienas iš konferencijos tikslų – sugriauti stereotipus, parodyti, kad situacija keičiasi, archyvai tampa atviresni“. Dr. N. Bliūdžiuvienė tikisi, kad ir studentai, įgiję komunikacijos žinių, sugebės visuomenei patraukliai pristatyti archyvus, nes informacijos ir dokumentų lobynai turi ką pasiūlyti, reikia tik juos atrasti.

VU padovanotas V. Kasiulio paveikslas

Vilnius (Bernardinai.lt) – Vilniaus universiteto muziejus gavo vertingą meninę dovaną – žymaus dailininko Vytauto Kasiulio paveikslą „Šventasis Jurgis“. Paveikslą universitetui padovanojo poeto, literatūros kritiko Jurgio Blekaičio (1917–2007) našlė Gražina Blekaitis. J. Blekaitis 1943 m. baigė Vilniaus universitetą, pasitraukė į Vokietiją, 1949 m. persikėlė į JAV. Jis rašė apie H. Radausko kūrybą, redagavo poeto eilėraščių rinkinį. Šis paveikslas jam atiteko kaip

Radauskų šeimos palikimas. Tai liudija ir ant paveikslo esanti dedikacija: „Mielam ponui Henrikui Radauskui. V. Kasiulis, Paryžius. 1960“. Nors Vilniuje steigiamas V. Kasiulio muziejus, kur bus apie tūkstantį jo darbų, našlė norėjo šį paveikslą padovanoti Vilniaus universitetui. „Jis buvo mūsų universiteto absolventas, todėl tai visai logiškas sprendimas“, – dovana džiaugiasi Vilniaus universiteto muziejaus direktorius Ramūnas Kondratas. Paveikslas puošia VU rektoratą.

JAV griežtina imigraciją

Washington, DC (BNS) – JAV prezidentas Barack Obama birželio 8 d. paragino įstatymų leidėjus pertvarkyti imigracijos sistemą, Senatui ruošiantis pradėti svarstymus dėl atitinkamo teisės akto projekto, sakydamas, kad pateiktas dokumentas yra pagrįstas sveiku protu, nors ir ne tobulas. „Daugelį metų mūsų pasenusi imigracijos sistema iš tiesų kenkė mūsų ekonomikai ir kėlė pavojų mūsų saugumui“, – B. Obama sakė savo savaitiniame kreipimesi per radiją ir internetą. „Senatui pateiktas įstatymas nėra tobulas. Tai kompromisas. Niekas negaus visko, ko nori – nei demokratai, nei respublikonai, nei aš, – pripažino jis. – Tačiau šis įstatymas didžia dalimi atitinka principus, kuriuos aš ne kartą dėsciau dėl sveiko proto imigracijos reformos.“ Šis daug ginčų keliantis ir galbūt istorinis teisės

akto akas, parengtas bendradarbiaujant abiem pagrindinėms JAV partijoms, reikalauja smarkiai sustiprinti pasienio apsaugą, apibrėžia vizų programą didelės ir menkos kvalifikacijos darbininkams, taip pat išplėstą elektroninę informacijos apie galimus darbuotojus tikrinimo sistemą „E-Verify“ darbdaviams. Kad šis projektas būtų priimtas 100 vietų Senate, už jį turi balsuoti bent 60 senatorių. Vėliau jis būtų perduotas svarstyti Atstovų Rūmams, kuriuose daugumą turi respublikonai. Šios partijos ultradešinyšis sparnas tebėra didelė kliūtis: konservatyvių pažiūrų politikai priešinasi, jų nuomone, planuojamai suteikti amnestijai imigrantams, neteisėtai gyvenantiems šalyje. Prezidentas kvietė amerikiečius susisiekti su savo atstovais Senate ir raginti juos palaikyti naująjį įstatymą.

NATO susirūpinusi dėl karinės parengties

Briuselis (BNS) – NATO vadovas susirūpinęs, kad Aljanso karinė parengtis kai kuriose gyvybiškai svarbiose srityse yra nepakankama, ir ragina Europos šalis daryti daugiau, pranešė Vokietijos savaitraštis „Der Spiegel“, cituodamas vieną Aljanso vidinį dokumentą. NATO generalinis sekretorius Anders Fogh Rasmussen išskyrė 15 probleminių sričių, kurių dalis išaiškėjo po 2011 m. surengto karinio išikišimo Libijoje. Pasak jo, Europos partneriai transatlantiniame aljanse neįvykdė savo įsipareigojimų. NATO kenčia dėl tikslų šaudmenų nepakankamo tiekimo, įskaitant automatiškai nusiaikancias raketas, o padėtis šioje srityje veikiausiai nepa-

gerės iki 2019 m. Aljansui taip pat stinga lėktuvų, galinčių ore papildyti naikintuvų degalų atsargas. NATO reikia bent 235 skraidančių degalų cisternų, tačiau jų dabar turima tik 81, neskaitant JAV prieinamų lėktuvų. A. F. Rasmussen taip pat pažymėjo, kad Aljanso tvarumas silpnėja dėl netolygaus naštos pasidalijimo tarp Jungtinių Valstijų ir jų sąjungininkių Europoje, kurios dažnai pažeisdavo taisyklę, jog vienai šaliai negali tekti daugiau nei pusė visos naštos. A. F. Rasmussen taip pat atkreipė dėmesį, kad NATO stinga medicinos darbuotojų, elektroninių signalų trikdymo įrangos ir specialiosioms pajėgoms skirtos įrangos.

Šveicarijos piliečiai pritarė griežtesnei prieglobsčio suteikimo tvarkai

Bernas (BNS) – Didžioji dauguma Šveicarijoje birželio 9 d. vykusio referendumo dalyvių palaikė vyriausybės pastangas sugriežtinti prieglobsčio suteikimo tvarką, pastaruoju metu padidėjus į šalį plūstančių pabėgėlių srautui. Užsidarius balsavimo apylinkėms paskelbta, kad 79 proc. referendumo dalyvių pritarė pernai rugsėjį priimtoms prieglobsčio suteikimą reglamentuojančio įstatymo pataisoms, kai prašymų leisti apsistoti Šveicarijoje skaičius tapo di-

džiausiu per ilgiau nei dešimtmetį. Rinkėjai aiškiai palaikė įstatymo pataisas, įskaitant sprendimą pašalinti iš prieglobsčio suteikimą pateisinančių priežasčių sąrašo dezertyravimą iš kitos šalies karinių pajėgų. Tačiau per antrąjį iš keturių sekmadienių, šiais metais skirtų referendumams dėl nacionalinio, regioninio ir vietos lygmens klausimų, net 76 proc. balsavusių šveicarų atmetė iniciatyvą, siūlančią vyriausybės narius rinkti tiesiogiai, o ne juos skirti parlamente.

Turkijoje tūkstančiai žmonių tęsia protestus

Stambulas (BNS) – Tūkstančiai įpykusių turkų birželio 8 d. išėjo į gatves prisidėti prie naujų masinių protestų prieš vyriausybę, nepaisydami premjero Recep Tayyip Erdogan raginimų liautis kėlus riaušes. Tai didžiausi pilietiniai neramumai per jo vadovavimą. Nuo ankstauro ryto protestuotojai pradėjo plūsti į Stambulo centrinę Taksimo aikštę, nešdamiesi maisto ir antklodžių, ruošdamiesi iškurti viso savaitgalio protestams, plečiantis palapinių miesteliui prie šalia esančio Gezio parko. Naujos demonstracijos taip pat planuojamos sostinėje Ankaroje, neramumams tęsiantis devintą dieną. Karingo būdo Turkijos premjeras paragino nedel-

siant nutraukti protestus, sakydamas, kad jo islamiškoji vyriausybė yra atvira „demokratiniam reikalavimams“, tačiau perspėdamas, kad šie protestai yra ties vandalizmo riba. Neramumai apėmė Turkiją, kai policija ėmėsi griežtų veiksmų prieš nedidelę demonstraciją, siekiančią išsaugoti Gezio parką. Ties įvykiai sukėlė demonstracijas visoje šalyje, kuriose buvo protestuojama prieš R. T. Erdogan ir jo Teisingumo ir plėtros partiją, kurių režimas laikomas vis labiau autoritariniu. Policija vaikė demonstrantus ašarinėmis dujomis ir vandens patrankomis. Tai temdo Turkijos, laikomos musulmonų pasaulio demokratijos pavyzdžiu, įvaizdį.

ŠVENTADIENIS

Šventadienis
Nerimstantis
sąžinės balsas

KUN. VYTENIS VAŠKELIS

Žmogaus dvasinį turtingumą ir skurdumą apibūdina jo sąžinės lygmuo. Ne veltui sakoma: sąžiningas žmogus ir asmuo – be sąžinės. Tiesa, nereikia suprasti, kad jei individas elgiasi nesąžiningai, tai tarsi jam Kūrėjas būtų pašykstėjęs tos intuityvios prigimtinės duotybės, kurios veikiamas gali daryti konkrečius moralinius sprendimus. Nors kiekvienas žmogus apdovanotas sąžinės vidiniu balsu, kuris visada jį skatina priimti protingą sprendimą ir vengti bloga, darant gera, bet jis dėl įvairių motyvų bei vidinių sužeidimų gali piktnaudžiauti savo laisve ir rinktis blogio kelią, kuris sąžinės balsą uždusina bei numarina. „Jie (pagonys) įrodo, kad Įstatymo reikalavimai įrašyti jų širdyse, ir tai liudija jų sąžinė bei mintys, kurios tai kaltina, tai teisina viena kitą” (Rom 2, 15), – byloja apaštalas Paulius aiškiai liudydamas, kad žmogaus viduje yra įrašytas vidinis teisingumo principas, ir jam negalima uždegti raudonos šviesos.

Viena Afrikos legenda pasakoja apie seną vadą, kuris turėjo patikrinti savo jauno įpėdinio išmintį. Vadas liepė vaikinui paruošti du patiekalus. Pirmasis turėjo būti pagamintas iš geriausių gyvenimo dalykų, antrasis – iš blogiausių. Vadui atnešę ragauti pirmąjį patiekalą. Tai buvo karvės liežuvis su daržovėmis. Į vado klausimą, kodėl jis pasirinko liežuvį, jaunuolis atsakė: „Liežuvis yra viena geriausių mūsų kūno dalių. Jis skelbia tiesą, kuri padeda žmonėms tobulėti. Jis gali kalbėti apie meilę ir kitus gerus dalykus ir tokiu būdu telkti mūsų gentį.” Vadą toks atsakymas nudžiugino ir jis ėmė laukti antrojo patiekalo, kuris buvo lygiai tas pats liežuvis. Vaikinas paaiškino: „Liežuvis yra ne tik geriausia mūsų kūno dalis, bet ir blogiausia, nes gali sleisti pyktį ir panieką, gniuždyti žmones ir atimti iš jų paskutinę viltį. Jis gali sugriauti mūsų genties gyvenimą labiau negu koks nors ginklas.” Senolis suprato, kad jis teisingai pasirinko įpėdinį.

Kaip jis suvokė savo padaryto sprendimo teisingumą? Vado vaudamasis savo aukštesniuoju intelekto koeficientu (IQ), sąžinės balso skaidrumu ir gyvenimiška patirtimi, jis priartėjo prie dieviškojo Apreiškimo lobyno žodžių tiesos: „Išmintingųjų liežuvis dalija žinojimą, o kvailių burna išlieja kvailumą” (Pat 15, 2).

Perdėm vartotojiškoje visuomenėje matome augantį sąžinės deficitą, nes didelė jos narių dalis „nejaučia sąžinės graužimo” (Sir 20, 21) už savo klaidingus poelgius. Vis daugiau žmonių nebelaiko kaltės nuodėme, nes ypač liberali, rėksmingoji, sensacijų besivaikanti ir nuo moralinių „varžtų” ištrūkusi žiniasklaida daugeliui skiepija tokį pseudomodernaus gyvenimo būdus (jų esmė – kiek tik įmanoma iš šio gyvenimo iščiulpti visus malonumų syvus), iš kurių sklinda moralinių puvėsių tvaikas, užnuodijantis ypač jaunimo sąžinę.

Klaidingos sąžinės bacilų epidemijai skliti gera terpė atsiranda ir dėl to, kad žmonės neišsileidžia į savo vidų Kristaus ir Bažnyčios mokymo šviesos, nes jie pilni savos tamsos: veikiami blogų pavyzdžių, geidulių tenkinimo, godulystės ir valdžios troškimo, maištavimo, visų autoritetų atmetimo ir panašių įtakų. Įvairios blogybės, išeidamos iš žmogaus vidaus, teršia jį patį ir skaudžiai kenkia kitiems (plg. Mt 15, 19–20).

Vienintelis Kristus geriausiu būdu (be perstojo liedamas gaillestingumo sroves) padeda sugrįžti į savo gelmes kiekvienam, kuris veidu atsigręžia į Jį. Išsileidus Jį į savo vidų, atgimsta žmogaus sąžinė ir jis suvokia, kad, pasak, Emanuelio Swedenborgo, pati „sąžinė – tai Dievo buvimas žmoguje.”

Iš tiesų, jei daugelio sąžinė atsinaujintų Viešpaties malonėje, pradėtų drebėti piktojo karalijos pamatai ir sutrupėtų blogio citadelių bokštai. Tada griūvančios nuodėmių sienos bylotų, jog žmonija, su tikėjimu bei malda priimdama į širdį Dievo žodžio šviesą, leidžia ir trokšta, kad jos sąžinė būtų ugdoma visagalio Dievo, kuris jai visa esatimi čia ir dabar padeda panašėti į Jį.

Bernardinai.lt

DATOS ir SUKAKTYS

Antroji birželio savaitė

Birželio 10 d.

- 1793 m. Paryžiuje atidarytas pirmasis pasaulyje viešas zoologijos sodas.
- 1832 m. gimė **Nikolaus August Otto** – vokietis, išradęs keturtaktį vidaus degimo variklį (mirė 1891 m.).
- 1907 m. gimė **Albinas Liaugminas** – pedagogas, psichologas, JAV lietuvių visuomenės veikėjas, filosofijos daktaras (mirė 1992 m.).

Birželio 11 d.

- 1836 m. mirė **Kazimieras Kontrimas** – bibliotekininkas, publicistas (gimė 1777 m.).
- 1910 m. gimė **Jacques-Yves Cousteau** – prancūzų jūrininkas, okeanografas, ekologas, režisierius, fotografas. Išrado akvalaną (mirė 1997 m.).

Birželio 12 d.

- 1723 m. gimė **Adam Smith** – škotų ekonomistas ir filosofas, klasikinės politinės ekonomikos pradininkas bei moralės filosofas (mirė 1790 m.).
- 1933 m. gimė **Eddie Adams** – JAV fotografas, pasižymėjęs politikų ir žvaigždžių portretais, fotožurnalistu dirbęs trylikoje karų, už Vietnamo karo metu padarytą fotografiją apdovanotas Pulitzer premija (mirė 2004 m.).
- 2000 m. Vilniuje prasidėjo tarptautinis kongresas „Komunizmo nusikaltimų įvertinimas”.
- 2002 m. mirė **Jurgis Jankus** – rašytojas (gimė 1906 m.).

Birželio 13 d.

- 2000 m. LR Seimas priėmė įstatymą „Dėl SSRS okupacijos žalos atlyginimo”. Įstatymą pasirašė tuometinis Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis.
- 1913 m. gimė **Leonas Prapuolenis** – ekonomistas, politinis ir visuomenės veikėjas, rezistentas (mirė 1972 m.).

- 1973 m. Washington, DC mirė **Jonas Aistis-Aleksandravičius** (2000 m. birželio 29 d. perlaidotas Rumšiškių kapinėse) – lietuvių lyrikas, eseistas. Baigė Kauno „Aušros” gimnaziją. VDU studijavo lituanistiką, Grenoblio universitete – prancūzų k. ir literatūrą. 1944 m. apgynė disertaciją apie Evangelijos tekstų vertimus į senąją provansalų kalbą. 1946 m. persikėlęs į JAV dėstė lietuvių k., dirbo „Laisvosios Europos” radijuje, taip pat Kongreso bibliotekoje Washington. Populiariausias savo kartos lietuvių poetas: besimokantis jaunimas atmintinai mokėjo kone visą jo kūrybą. Jo eleginiuose, melodinguose eilėraščiuose – nusivylęs, pavargęs žmogus, pasmerktas pralaimėti. Poetas rėmėsi romantizmo atgaivinta katarsio teorija: lyrika gimsta iš kančios, liūdesys ir grožis – neatskiriamos sąvokos („Daina gaudyn ir įstabyt”). Parašė knygas: „Užgesę chimeros

akys” (1937), „Kristaliniam karste” (1954), „Apie laiką ir žmones” (1954). (Gimė 1904 m.).

Birželio 14 d.

- Gedulo ir vilties diena.
- 1941 m. pradėti masiniai Lietuvos žmonių trėmimai į Sibirą.
- 1943 m. mirė **Gabrielė Petkevičaitė-Bitė** – rašytoja, publicistė, visuomenės ir po-

Gabrielė Petkevičaitė-Bitė.

litinė veikėja. Padėjo platinti draudžiamą lietuvišką spaudą, slapta mokė vaikus ir suaugusius. Įsteigė moksleivių ir kultūros darbuotojų šelpimo draugiją „Žiburėlis” neturtingiems moksleiviams remti ir jai vadovavo. Viena iš Lietuvos moterų sąjungos steigėjų. 1920 m. Steigiamojo Seimo narė. Padėjo siekti mokslo gabiems jaunuoliams. Apysakose ir apsakymuose („Vilkienė”, „Dievui atkišus”), romane „Ad astra” kritikavo žmonių ydas, prietarus, skelbė humanizmo, demokratiškumo, socialinės lygybės idėjas. (Gimė 1861 m.).

– 1949 m. paskelbta Lietuvių chartija, kurioje skelbiama, jog pasaulyje pasklidę lietuviai sudaro vieningą pasaulio lietuvių bendruomenę.

Birželio 15 d.

- Okupacijos ir genocido diena (Masių tautos naikavimo diena).
- 1843 m. gimė **Edvard Grieg** – norvegų kompozitorius romantikas ir pianistas.

Edvard Grieg.

Mokėsi Leipcigo konservatorijoje. Jis įkvėpimo sėmėsi norvegų liaudies muzikoje. Jo muzika melodinga, ypač naujoviška jo kūrinių harmonija. E. Grieg vadinamas norvegų muzikos dainiumi – dainos ir romansai sudaro didelę jo kūrybos dalį. Jose – meilė tėvynei, jos žmonėms ir gamtai. Nuoširdumas ir santūrumas – esminiai jo vokalinės muzikos bruožai. Žymiausi kūriniai – koncertas fortepijonui a-moll ir muzika Henrik Ibsen dramai „Peras Giuntas”. (Mirė 1907 m.).

Birželio 16 d.

- 1891 m. gimė **Juozas Končius** – JAV lietuvių visuomenės veikėjas, teologijos daktaras (mirė 1975 m.).

Kryžius J. Aisčio sodybos vietoje.

Tačiau įvairiapusiškai gamto-vaizdžiu grožėtis galėjo tik *Chevy Impala* vairuojantis Arūnas – mūsų dviratė trijulė turėjo kovoti su nežemiško stiprumo vėjais, kurie dėl mums nesuprantamų priežasčių su didžiule jėga pūtė tai iš vienos, tai iš kitos pusės. Tai nebuvo lengvas pasivažinėjimas palei okeaną – Santa Kruzo miestelyje sustojome nusipirkti šiltesnių drabužių. Kas galėjo pagalvoti, kad iš visų kelionėje aplankytų valstijų – šalčiausias oras mūsų laukia Kalifornijoje. Nakčiai apsistojome pakelės miestelio *Monterėjaus* motelyje ir visi sušokome į lauke esančią karštą sūkurinę vonią, kurioje išgyvenome nežemišką palaimą po pusdienio kelionės žvarbiu Kalifornijos Ramiojo vandenyno vėjų pučiamu *Route 1*.

Prieš miegą galvoje sukosi mintis, kad mums neteko sutikti keliautojų, kurie per vieną kelionę važiuotų dviem išpūdingiausiais Šiaurės Amerikos keliais – *Route 66* ir *Route 1*. Jautėmės taip, lyg sėkmingai būtume vienu šūviu nušovę du kiškius, o prieš akis dar Holivudo kalvos ir trys tūkstančiai mylių iki šiol nematytų kelių.

ANGELŲ MISTO KONTRASTAI

Dar viena diena vaizdinguoju *Route 1*, ir štai mes pasiekėme vaizdingąjį Santa Barbaros miestelį.

Šis miestelis asocijuojasi su Vakarų pakrantės aukštuomenės gyvenimu, net žymusis Maiklas Džeksonas savo rančai buvo pasirinkęs jo apylinkes.

Kai atvykome į Santa Barbarą – jau temo, todėl, apsigyvenę pirmame pasitaikiusiame motelyje, nuskubėjome į miestelio centrą „pasišmonėti“. Centrinėje gatvėje daugybė naktinių klubų ir prabangių parduotuvių, tačiau čia nėra Amerikos didmiesčiams būdingų stiklo ir plieno dangoraižių – jaukumo išpūdį sukuria neaukšti ispaniško stiliaus statiniai, o lauko restoranų darbuotojai svetingai kviečia prisėsti vėlyvai vaka rienei. Visur tvarkinga, švaru ir nejauciama Šiaurės Kalifornijai būdingos vakaro žvarbos. Nusprendėme užsukti į vieną iš daugelio naktinių klubų, šalia kurio būriavosi gerai nusiteikęs jaunimas. Ten netrukus susipažinome su grupele merginų, kurios šventė vienos iš jų 21-ąjį gimtadienį. Tai ypatinga proga, nes Jungtinėse Valstijose tik nuo 21 metų įleidžiama į naktinius klubus. Viena priežasčių, dėl kurios Amerikos jaunimas dievina Europą, yra ta, kad čia jie gali nesulaukę „amerikietiškos pilnametystės“ lankytis klubuose ir diskotekose.

Liko išpūdis, kad Santa Barbaroje gyvena linksmi ir gražūs žmonės. Ne veltui šį miestelį pamėgo Vakarų pakrantės turtuoliai: švelnus klimatas, nuostabi gamta ir tik kelios valandos kelio nuo Los Andželo didmiesčio.

Iš pat ryto sėdome į Arūno automobilį ir nuvykome į Santa Barbaros centrą apžiūrėti jo dienos šviesoje. Pirmiausia pasukome į prielauką ir papusryčiaваме restoranėlyje tiesiog ant vaizdingo medinio tilto į okeaną. Santa Barbara, iš visko sprendžiant, pagarsėjęs ne vien Lietuvoje matytu televizijos serialu, bet ir tuo, kad yra vietinių banglentininkų pamėgtas kurortas. Net restorano valgiaraštis buvo banglentės formos, o miestelyje daugybė banglenčių parduotuvių. Ant popierinės banglen-

Svajonės link vienos įkvepiančios kelionės istorija DARIUS ČIBONIS 17

tės buvo išvardyta daugybė patiekalų, iš kurių mums žinomos buvo tik *Cezario* salotos. Visi, išskyrus Olegą, užsisakėme būtent jų, o pastarasis surizikavo ir užsisakė *Machi Machi with Huli Huli*. Mes paprašėme simpatingos padavėjos paaiškinti, ką šis pavadinimas reiškia. Ji atsakė, kad *machi machi* yra žuvies rūšis, o *huli huli* – tai padažas, kurio pavadinimo kilmės ji negalėjo rišliai paaiškinti. Kai patiekalai atkeliavo, viskas pasirodė ne taip sudėtinga. paaiškėjo, kad *Machi Machi with Huli Huli* – tai paprasčiausias sumuštinis su žuvies filė. Bet mano džiaugsmas

kad susirinktum pelną.

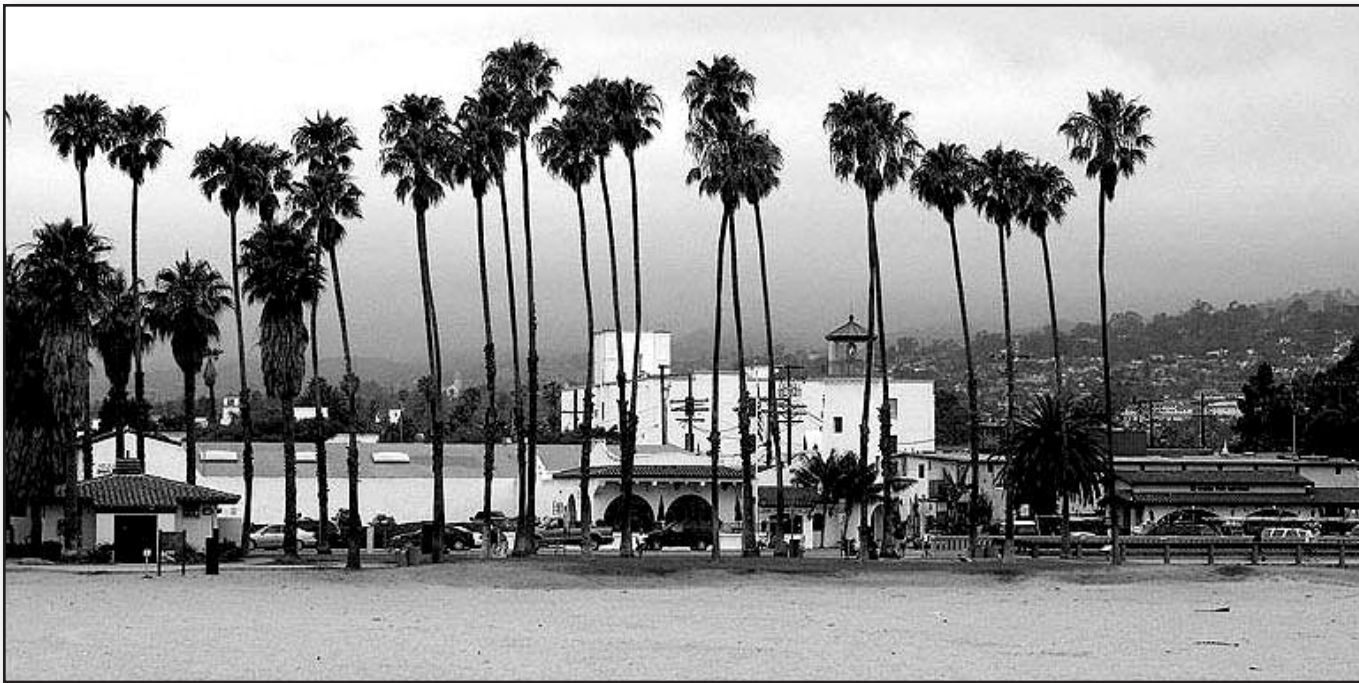
Sėdome ant „plieno žirgų“ ir išrūkome į Angelų miestą, iki kurio nuo Santa Barbaros 135 kilometrai. Žvarbokas Vakarų pakrantės oras netikėtai atšilo likus vos 50 kilometrų iki Los Andželo. Ir netrukus išsipildė visų mus konsultavusių vietinių amerikiečių pranašystės: įkliuvome į garsiąsias Los Andželo transporto spūstis. Likusį atstumą iki Inglvudo (Inglewood) rajono važiavome apie 2 valandas.

Šioje vietoje verta užsiminti apie Inglvudą ir kaip mes ten apsigyvenome. Svarstant, ką verta pamatyti

Los Andžele, aš primygtinai rekomendavau pabuvoti Long Byčo rajone, apie kurį anksčiau buvau nemažai girdėjęs. Pažiūrėjome, kad Long Byčas yra netoli *101 kelio*, kuriuo įvažiuosime į Los Andželą. Arūnas internete ieškojo šalia Long Byčo esančių viešbučių ir surado mums viešbutėlį, kuris stovi gretimame Inglvudo rajone.

Inglvudas – pamėgta Kventino Tarantino filmų veiksmo vieta. Paradoksali situacija, kad būtent Inglvudo rajone prieš ketverius metus buvo nušautas Arūno draugas juodaodis krepšininkas. *Drive by shooting* – dėl pramogos paleisti mirtini šūviai iš pro šalį važiuojančio automobilio. Tai afroamerikietiškę JAV kvartalų kasdienybę, minima visų juodaodžių *hip-hop* atlikėjų dainų tekstuose. Tačiau šie faktai mūsų nesuglumino ir mes užsirezervavome dviem nakts *Ramada* motelyje, žymiajame Inglvudo rajone, kuris išsidėstęs 20 minučių nuo Long Byčo ir panašiai tiek pat nuo prabangaus Holivudo.

Bus daugiau

išgirdus, kad jie turi šviežiai spaustų apelsinų sulčių, paragavus akimirksniu išgaravo, nes jų skonis neleidė atsikratyti minties, jog gamybos procese panaudoti skalbimo milčiai.

Santa Barbaroje net elgetavimas yra ypatingas. Paplūdimyje šalia tilto į okeaną matėme dėmesio vertą pasipelnymo idėją: ant smėlio guli didžiulė raštuoto audeklo ataraža ir raštelis, kuriame mandagiai prašoma sušelpiti pinigų. Aplink raštelį jau mėtosi krūvelė monetų, o šeiminko nė kvapo. Pagalvojome, kad tokiu būdu galima rinkti išmaldą vienu metu daugybėje vietų. Tereikia rytais įvairiose miestelio vietose išdėlioti tokius „spąstus“ dosniems turistams ir periodiškai juos apeiti,

AKIŲ LIGOS

**DR. ŽIBUTĖ ZAPARACKAS
DR. PAUL KNEPPER**
Akių ligos – chirurgija
150 E. Huron, Suite 1000
Chicago, IL 60611
Valandos susitarus
Tel. 312-337-1285

ARAS ŽLIOBA, M.D.
AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA
219 N. Hammes Avenue
Joliet, IL 60435
Tel. 815-741-3220

DANTŲ GYDYTOJAI

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.
DANTŲ GYDYTOJAS
Lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą
Susitarimui kalbėti angliškai arba lietuviškai
**4647 W 103 St, Oak Lawn, IL
55 E Washington, Ste 2401,
Chicago, IL**
Tel. 708-422-8260

**DR. JOVITA KERELIS
DR. DAIVA BIDVA**
DANTŲ GYDYTOJA
9525 S. 79 th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. 708-598-8101

SKAUSMO GYDYMAS

DR. RENATA VARIAKOJYTĖ
SKAUSMO GYDYMO SPECIALISTĖ
7600 W. College Drive
Palos Heights, IL 60463
Tel. 708-361-5550
Nugaros, kaklo, galvos, sąnarių bei kitų skausmų gydymas

EDMUNDAS VIŽINAS, M.D., S.C.
VIDAUS LIGŲ GYDYTOJAS
Kalbame lietuviškai
**6918 W. Archer Ave. St. 5 ir 6
Chicago, IL 60638
Tel. 773-229-9965**
Valandos susitarus

REAL ESTATE

Perku arba išsinuoju žemę
Lietuvoje, tinkamą ūkininkauti ir perku mišką. Apmokėjimas per banką. Sandorį galima atlikti Lietuvoje ir JAV.
Rolandas, tel. +370-616-93194

ŠIRDIES IR KRAUJAGYSLIŲ LIGOS

VIDAS J. NEMICKAS, M.D.
KARDIOLOGAS – ŠIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60652
Kab. tel. 773-471-3300

Lietuviai Shenandoah

NIJOLĖ KAVALIAUSKAITĖ-HUNTER

Shenandoah – nedidelis miestelis indėnišku pavadinimu Pennsylvania valstijoje. Per jį teka upė, ji supa kalnai. Kažkada atvykėlių lenkų ši vieta buvo vadinama „Amerikos Šveicarija“, o lietuvių – Vilniumi. Kad susidarytume tikslesnį vaizdą, minėta vieta yra 169 km atstumu nuo Philadelphia. Miestelis įsikūręs antracito anglies regione, miškingoje vietovėje. Būtent antracito poreikis ir užsidirbti pinigų užplūdusių žmonių srautas nulėmė šio miestelio augimą.

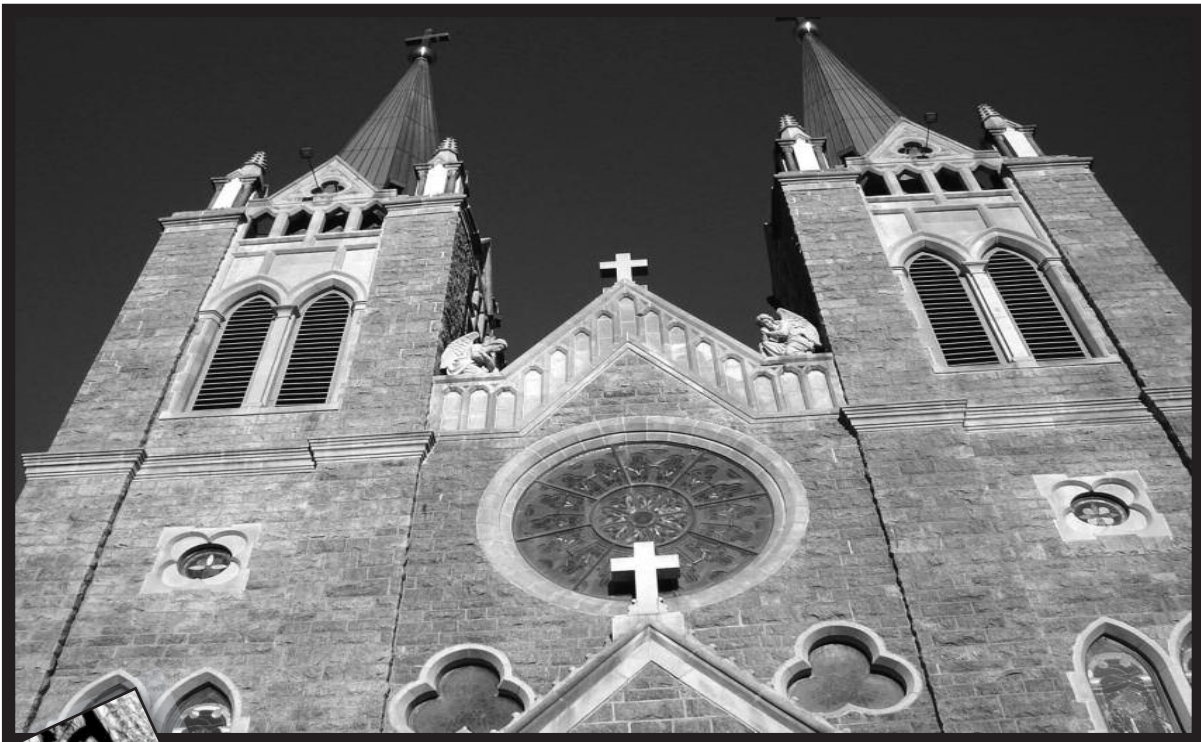
Apie antracito atradimo istoriją šioje vietovėje yra sukurta legenda. Ilgai keliaavęs, pavargęs medžiotojas vardu Necho Allen užnūdo ant „Broad Mountain“ kalno. To kalno klotuose tuomet slėpė antracito klodai. Medžiotojas tučtuojau pabudo sapne, nes regėjo didelį gaisrą. Stovykloje liepsnų laužas buvo pranašiškas sapnas. Jis sukėlė mintis apie galimą anglies atradimą Schuykill rajone.

Kai bituminė anglis buvo atrasta Amerikos pietuose, jos pradėta ieškoti ir šiaurėje. Poreikį sustiprino Pilietinio karo (1861–1865) pradžia. Šaliai reikėjo kuro. 1862 metais Shenandoah miestelyje buvo atidaryta pirmoji anglies kasykla.

Pirmieji į šachtas darbuotis atvyko anglai, vėliau velsiečiai, jau turintys darbo patirtį šioje srityje. Juos atsekė vokiečiai ir airiai. Tuomet pasipylė srautas iš Rytų ir Pietų Europos šalių, tarp jų lietuviai, lenkai, slovakai. Industrializacijos pradžia suteikė lietuviams galimybę pereiti iš valstiečio į pramonės darbininką, o tuo pačiu – pagerinti savo finansinę padėtį bei pamiršti blogo derliaus padarinius, badą, nepakeliamus mokesčius Lietuvoje, – palaidoti mintis, kad visą gyvenimą teks būti baudžiauninko kailyje. Praeityje airiai kentėjo nuo anglų priešpados, lietuviai – nuo carinės Rusijos.

Amerikietiškieji „baronai – plėšikai“, tuomet jų žinioje buvo nacionaliniai ištekliai, buvo valstybės palaikomi žmonių skriaudikai. Atidarydami anglies kasyklas, jie sukūrė darbo vietas ne kvalifikuotiems ir neapsišvietusiems emigrantams iš viso pasaulio. Jie išsiuntinėjo savo pasiuntinius į engiamus kraštus, tvirtindami, kad čia, Amerikoje, šališkai gausu švyti. Patikėję paskalomis, į šią vietovę pradėjo plūsti auksą rinkti pasirengę žmonės.

Kurį laiką padirbėję, jie sukrovė didelius turtus „baronams – plėšikams“: 1820 metais anglies buvo iškasta 357 tonos, 1880 metais jau 23,5 milijonų tonų. Kad turėtų galimybę dirbti sveikatai pavojingą darbą šachtose, lietuviai plaukė dvokiančiuose laivuose, miegojo ant lovas primenančių plaučių lentynų, keliese dalinosi jokių reikalavimų ne-

Shenandoah lietuvių Šv. Jurgio bažnyčia – 2006 m. vyskupijos buvo uždaryta, o 2009 m. – nugriauta.

atitinkantį būstą. Siekdamas pagerinti kelionės kokybę, 1882 metais JAV Kongresas išleido „Keleivių pervežimo įstatymą“. Tik tuomet buvo pagerintos atvykstančiųjų sąlygos.

Šiaurinis Pennsylvania valstijos miestelis Shenandoah tapo lietuvių traukos vieta, į jį jie pradėjo keltis 1880 metais. Tuomet ši vietovė įgavo pavadinimą „Vilnius – Šiaurės Amerikoje“. Netrukus ši vieta tapo tankiai apgyvendinta – iki tol, kol viešbutyje neįvyko didelis gaisras pelenais užklojęs pusę miestelio. Tai įvyko 1883 lapkričio 12 dieną. Daugelis žmonių neteko darbo ir gyvenimui skirtų vietų. Kai kam teko viską pradėti iš naujo.

Nesukūrę šeimų lietuvačiai, ekonominiais sumetimais, gyveno mažuose medžioklei skirtuose nameliuose arba šachtų papėdėse įkurtuose nameliuose, kiti įsikūrė bendrabučius primenančiuose svirnuose.

Tautinės vienybės skatinami atvykėliai ėmė kurti savo poreikiams įvairius židinius: bažnyčias, mokyklas vaikams, kuriose jie galėtų mokytis gimtosios kalbos bei tautos tradicijų, tautinio šokio pagrindų. Statistiniai duomenys rodo, kad 1930 metais Shenandoah gyveno 22-jų tautybių gyventojai bei buvo pastatytos 22 bažnyčios ir viena sinagoga.

Atvykėlių srautas buvo sustabdytas tik tuomet, kai 1921 metais buvo išleistas įstatymas. Jame numatyta kiekvienos tautybės atvykėlių skaičių sumažinti iki 3 proc. Skaičiuojant buvo vadovaujama si ankstesniais gyventojų surašymų duomenimis. 1924 metais buvo išleistas dar griežtesnis atvykėlių

srauto mažinimo aktas. Jis buvo skirtas piliečiams, atplaukiantiems iš Rytų Europos šalių, bet nelietė atvykstančių iš Lotynų Amerikos. Šio akto paskelbimą įtakojo antiimigracinės nuotaikos – atvykėlių srautas, prasidėjęs 1890 m., buvo ženkliai išaugęs.

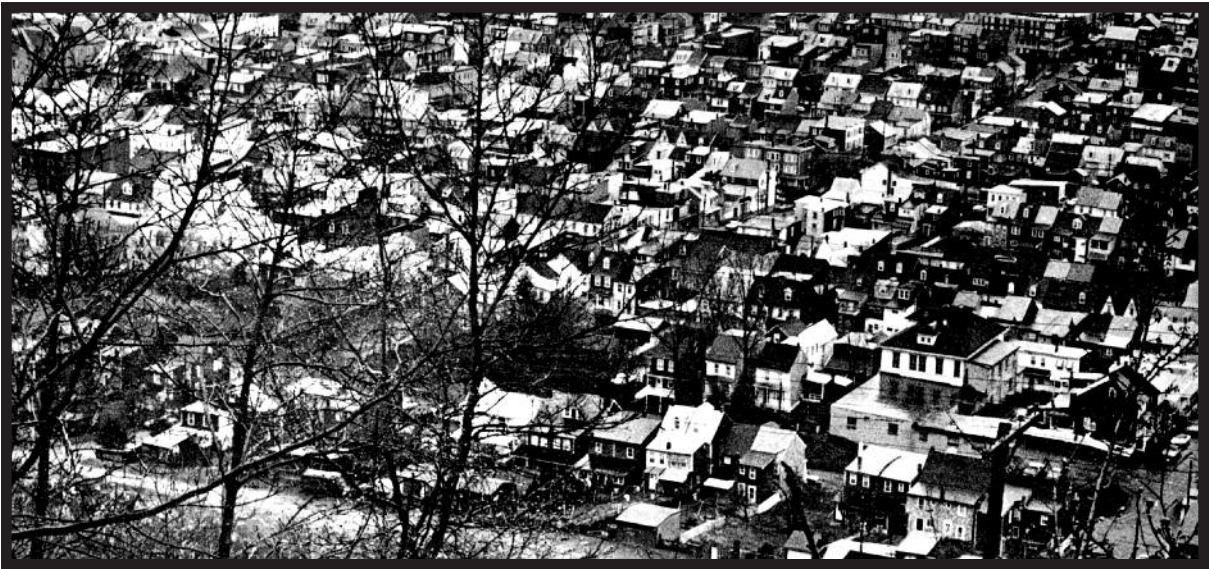
Manoma, kad XIX a. pabaigoje ir XX a. pradžioje sieną kirto 300,000 lietuvių. Tačiau tai nėra tikri duomenys, nes surašinėtojai, neįžvelgdami didelio skirtumo, kartais lietuvius tapatino su rusais, lenkais ar net ukrainiečiais.

Lietuviai, vykdami į Ameriką, nesiruošė „suamerikonėti“. Jie ketino pagyventi laikinai, užsidirbti pinigų ir tuomet grįžti į laisvą Lietuvą. Anuomet Lietuva buvo po Rusijos padu ir grįžus grėsė dvidešimt penkeriems metams būti paimtam į rusų kariuomenę. Pagal paskelbtus duomenis, 30 proc. emigrantų iš Rusijos provincijų (Lenkijos ir Lietuvos) iš tikro pasiekė namus.

Lietuviška šventė

Kadangi Shenandoah įsikūrė įvairių tautybių žmonės, buvo švenčiamos ne tik bendros kalendorinės šventės – Kalėdos, Velykos ir kt., bet ir tautinės. Svarbiausia airių šventė buvo Šv. Patriko diena. Lietuvių dienos šventė buvo rugpjūčio 15-oji. Tai – Žolinė arba Šv. Mergelės Marijos Dangun Ėmimo šventė. Lietuviai prisiruošdavo maisto, kuris buvo tikrai gardus. Jo savitumas minimas anuometiniuose šaltiniuose. Lietuviški kiaulienos kukuliai tešloje – „bandukės“ – buvo vieni iš pačių populiariausių patiekalų. Ruginė duona, vadinama „rugieni duonas“ – žavėjo valgytojus neįprastai kieta pluta. Labai mėgiamas patiekalas „kugelis“ jiems priminė didelį blyną. Skirtumas buvo tas, kad jis kepamas krosnyje, o ne ant ugnies. Pardavimo centre buvo parduodami lietuviški gardumynai, tarp jų „mesini deshros“ t. y. lietuviškos dešros, „bulvinė deshros“, vėdarai, apibūdinami kaip „vamzdyje esanti nesąmonė“. Lietuviai mėgo sriubas, jų valgymas buvo tapęs tradicija. Senuose šaltiniuose minimos sriubos: „šalti barsčiai“ – šalta raudonų burokėlių sriuba, „kopūstai sriuba“, „lapienai“ (špinatų sriuba). Aplinkiniai teigė, kad lietuviai mokėjo pagaminti gardžius „ogurkai“, kuriuos apibūdino kaip marinuotus krapuose. Visi patiekalai jiems priminė Rojų ant Žemės. Garsus lietuviškas gėrimas arba Rytų Europos eliksyras antracito rajone buvo vadinamas „boilo“, arba lietuviškai – „Krupnickas“, t. y. „Krupnikas“. Iki šios dienos jis neprarado populiarumo. Amerikiečius jis žavi neįprastai autentišku skoniu.

Iki šiol menami ir lietuviški „margučiai“. Jie apibūdinami kaip kietai virti kiaušiniai, su dekoracijomis Velykų proga.

Shenandoah.

Algimanto Kezio nuotr.

„Respublikos nacionalinių vertybių“ apdovanojimai – geriausiems

Lietingą penktadienio vakarą Vilniaus rotušėje „Respublikos nacionalinių vertybių“ apdovanojimais jau šeštą kartą buvo įvertinti labiausiai šalį garsinę žmonės, darbai, įvykiai ir objektai.

Dienraštis „Respublika“ ir nevyriausybinė moterų profesionalių ir vadovių organizacija „Zonta International“ nugalėtojams įteikė Viktoro Tunkevičiaus sukurtas statulėles „Šakelė“.

Kiekvieną savaitę visus metus dienraštyje „Respublika“ buvo spausdinami žmonių parašyti ir atsiųsti nacionalinių vertybių pasiūlymai. Visiems rašiusiems autoriams buvo įteikti padėkos raštai bei padovanota „Respublikos“ prenumerata.

Renginį vedė docentas Kęstutis Urba, o sveikinimo žodį tarė Vilniaus miesto meras Artūras Zuokas. Meras sakė, jog tikrosios vertybės yra dažnai pamiršamos, todėl šis „Respublikos“ renginys yra puiki proga jas prisiminti.

Komisijos nariai – žurnalistas Gediminas Jakavonis, dirigentas, muzikologas Donatas Katkus, žurnalistas Ferdinandas Kauzonas, etnologas Libertas Klimka, dienraščio „Respublika“ vyriausiasis redaktorius Vitas Tomkus, gydytoja, teisininkė, „Zonta International“ įkūrėja Ramunė Trakymienė, Vilniaus savivaldybės narė Violeta Kolonaitienė, muzikų rėmimo fondo vadovė Liucija Stulgienė, režisierė, lituanistė Evalda Jakaitienė, projekto iniciatorė Nida Binkauskė bei dailininkė Ramunė Vėliuvienė.

„Zonta International“ įsteigti apdovanojimai atiteko iškilioms moterims: vienintelei prieškarinio karo apdovanojimui už tikrus žygdarbius gavusiai mokytojai Malvinai Šaukelytei-Valeikienei bei Lietuvos motina Terese vadintinai prieškarinio šiaurinio filantropo Stanislavai Jakševičiūtei-Venclauskienei, užauginusiai, išauklėjusiai ir išmokslinusiai 100 vaikų našlaičių.

Žmogaus amžininko kategorijoje nugalėjo paskelbta režisierė ir pedagogė Dalia Tamulevičiūtė.

Komisijos sprendimu, Vertybių vertė buvo pripažintas festivalis „Druskininkų vasara su Čiurlioniu“.

Reiškinio, labiausiai garsinusio Lietuvą, buvo pripažintas senasis baltų tikėjimas. Apdovanojimui atsiėmė senojo tikėjimo saugotojas etnografas Jonas Trinkūnas.

Komisijos sprendimu svarbiausioje – Istorinių asmenybių – kategorijoje laimėtoju paskelbtas daktaras Jonas Basanavičius. Statulėlė buvo įteikta simboliškai gavėjui – Nepriklausomybės tėvą išugdžiusiai Marijampolės Rygiškių Jono gimnazijai. Jį atsiėmė gimnazijos direktoriaus

Labiausiai garsinusiems Lietuvą išdalinti „Respublikos nacionalinių vertybių“ apdovanojimai.

D. Labučio (ELTA) nuotraukos

pavaiduotoja Aldona Janulevičienė.

Skaitytųjų išrinkta vertybe buvo pripažintas poetas Anzelmus Matutis. Jam skirtą apdovanojimui atsiėmė jo sūnūs Valentinas ir Vytautas Matulevičiai bei anūkė Kamilė. Vertybę skaitytajams pristaciūsi mokytoja Birutė Švagždienė perskaitė A. Matučio eilėraštį.

Pernai buvo paskelbti šie „Respublikos nacionalinių vertybių“ laureatai: Laisvės paminklas, Motiejus Valančius, Perlojos Respublika, Mykolas Oginskio festivaliai, Algimantas Marcinkevičius, Marcelijus Martinaitis, prof. Algirdas Azubalis, Margionių kaimas.

Vakaro Vilniaus rotušėje metu buvo prisiminta daug tiek savo kraštą, tiek visą Lietuvą garsinusių asmenybių, žiūrovams dainavo ir grojo jaunieji atlikėjai bei liaudies muzikos ansambliai.

ELTA

Sąjūdžio „pėstininko“ prisiminimai

Atkelta iš 3 psl.

Vilnius dar tik bunda, kai prie banko durų privažiuoja kuklus mūsų „Žiguliukas“, o iš jo išlipę du vyrukai – aš iš Rimvydas – atidaro automobilio bagažinę ir visokius krepšius, ryšulius, kuprines vis neša ir neša į banko pastatą. Bijojau vieno, kad prie banko durų stovėjusį apsaugininką neištiktų apopleksija, kai mes vis nešėme ir nešėme iš automobilio pinigų maišus... Apsaugininkas buvo netekęs žado, paslaugiai, nevalingais judesiais kaskart mums atidarydavo sunkias banko duris.

„Operacija“ baigėsi labai sėkmingai. Mano sąskaita Taupomojoje kasoje buvo panaikinta, o „Atgimimo“ pinigai pagaliau saugiai apsistojo oficialioje banko sąskaitoje. Atsidusau – ir tik tuomet supratau, kokią žaidimą aš žaidžiau.

Pagaliau Sąjūdžio rėmimo grupių registraciją iš manęs perėmė Angonita Rupšytė, o man liko „Atgimimas“, jo rusiškas leidimas, broliški ir seseriški Sąjūdžiui leidiniai. Kiekvieną savaitę nešdavau į Sąjūdžio tarybą naujausią leidinį. Buvo sudarytas sąrašas kam ir po kiek egzempliorių turiau pristatyti. Pasipylė laiskai iš užsienyje gyvenančių lietuvių (pageidavo žinoti, kas darosi pas mus) – net suprakaitavęs nešdavau į paštą didžiules krūvas vokų su „Atgimimais“. O kai Sąjūdis užmezgė santykius su tarptautinėmis organizaci-

jomis ir užsienio šalių ambasadomis, siuntinėčiau joms leidinius į visus pasaulio žemynus.

Prisipažinsiu, vienu metu jaučiausi paliktas likimo valiai. Suprantu, kad vadovai taip pat vertėsi per galvą, tačiau niekas net nebuvo užėjęs pasižiūrėti, kaip aš ten tame trečiame aukšte plušu.

Galų gale Audronei Urbonaitei ir Romualdai Ozolui ėmiau zyzti, kad jeigu taip bus ir toliau – man jau greitai bus galas. Tikriausiai vengdami išlaidų mano pakasynoms, išskyrė šiek tiek pinigų algoms, kad galėčiau pasamdyti sau pagalbininkų. Neprišimenu, iš kur išnirto toks šaukus, ne kartą dar iki Sąjūdžio įsikūrimo KGB gąsdintas už pagrindinės literatūros saugojimą ir platinimą Alfonsas Venslovas, o vėliau užkietėjusi pagrindinė ateitininkė Aldona Atkočiūnaitė. Taip dirbti tapo visai pakenčiama.

„Atgimimas“ pagaliau gavo porą mažų kambarėlių ten, kur tuomet buvo įsikūrusi Lietuvos žurnalistų sąjunga. Laikraštis į Lietuvą keliavo iš Pylimo 22 – mano sandėlio trečiajame aukšte, o redakcija buvo Pylimo 8, tai yra vos per kelis namus (ten aš vis dažniau pradėjau lankytis).

Mano rūpesčiai ėmė mažėti, nes mano sukurtoji „Atgimimo“ ir visų kitų Sąjūdžio leidinių platinimo sistema ėmė veikti nepriekaištingai – laikraštis keliavo ne tik po Lietuvą, tačiau ir visą pasaulį.

Džiaugiausi tuo ir didžiavausi. Ir jau galėjau imtis žurnalistinio darbo.

Siūlome automobilių gabenimą į visas pasaulio šalis, automobilių pirkimą iš visų JAV aukcionų, asmens turto perkraustymą 1-708-599-9680

ATLANTIC Express Corp.

SIUNTINIAI
Lithuania, Latvia, Estonia

Siuntinių priėmimo vietos:

Atlantic Express Chicago, 2719 W. 71 St., Chicago, IL 60629 Tel: 773-434-7919
Lithuanian Plaza, 9921 S. Roberts Rd., Palos Hills, IL 60465 Tel: 708-599-9866
Kunigaikščių Uželga, 6312 S. Harlem Ave, Summit, IL 60501 Tel: 708-594-5622
Bočių Menė, 14911 127th St., Lemont, IL 60439 (Dirba tik savaitgaliais)
Rūta, 6551 South Cass Ave., Westmont, IL 60559 Tel: 630-964-7882
Always With Flowers, 1138 B S. State St., Lemont, IL 60439 Tel: 630-257-0339
Eurus Deli, 22 W. 535 Butterfield Rd., Glen Ellyn, IL 60137 Tel: 630-469-4290
Kalyna, 338 S. Rohlwing Rd., Palatine, IL 60067 Tel: 847-776-7766
Baialaika Mundelein, 368 Townline Rd., Mundelein, IL 60060 Tel: 847-566-6660
Wonders of Nature, 726 S. Buffalo Grove Rd., Buffalo Grove, IL 60089 Tel: 847-793-1000
Back to Nature, 303 E. Dundee Rd., Wheeling, IL 60090 Tel: 847-520-7777

Asmeninių siuntų tel.: 708-907-3000

Siuntinių paėmimas iš namų: 630-774-2136

Centrinio ofiso adresas.: 8801 S. 78th Ave, Bridgeview, IL 60455

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

■ **JAV LB Lemont apylinkės Socialinių** reikalų skyrius trečiadienį, birželio 12 d., 1 val. p. p. kviečia visus į PLC skaityklą, kur matysite dokumentinį filmą „Ledo vaikai“. Filmas pasakoja apie tremtinių vaikus Sibire.

■ **Birželio 16 d. 10:30 val. r. JAV LB** Lemont apylinkė maloniai kviečia atvykti prie Pasaulio lietuvių centro sode lyje, Lemont, esančio paminklo ir kartu paminėti Gedulo ir Vilties dieną.

■ **Birželio 22 d., šeštadienį, nuo 3 val.** p. p. iki 12 val. p. p. kviečiame į Jonines Summit Park District (5700 S. Archer Rd., Summit, IL 60501). Šventės svečiai – LNK televizijos žvaigždės: Inga Valinskienė, Arūnas Valinskas, dainininkas Radži. Daugiau informacijos galite gauti tel. 708-594-5622 arba www.gfacebook.com/kunigaiksciai

■ **Lietuvos vaikų globos būrelis „Saulutė“** visus maloniai kviečia į nuotaikingą koncertą sekmadienį, birželio 30 d., 12:30 val. p. p., kuris vyks Pasaulio lietuvių centro (14911 127 th St., Lemont, IL) didžiojoje salėje. Programą atliks žinomi dainininkai Loreta Janulevičiūtė ir Algirdas Motuza.

IŠ ARTI IR TOLI...

■ **Birželio 16 d. Beverly Shores Amerikos** lietuvių klubas kviečia į tradicinę „Kugelinę“, kuri vyks Šv. Onos baž-

nyčios kiemelyje (433 E. Golfwood Rd., Beverly Shores, IN 46301) 2 val. p. p., po lietuviškų pamaldų. Kviečiame skaniai pavalgyti, maloniai pabendrauti.

■ **JAV LB New York lietuviai sekmadienį**, birželio 23 d., 4 val. p. p. kviečia į susitikimą su Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto doc. Natalija Arlauskaitė. Viešnia skaitys paskaitą „Fotografija, kinas ir istorinė atmintis“. Paskaitos metu bus rodomos ištraukos iš lietuviškų ir užsienietiškų filmų. Susitikimas įvyks Susivienijimo lietuvių Amerikoje (SLA) patalpose (307 W 30th St., New York, NY 10001). Įėjimo auka – 5 dol. Po susitikimo visus kviesime pabendrauti į SLA kiemelį.

Natalija Arlauskaitė.

www.tspmi.vu.lt nuotr.

■ **Birželio 26 d. Quad Cinema (34 W. 13th St., New York, New York 10011)** 1 val. p. p. bus rodomas Jurgitos Miculevičiūtės filmas „Ne pasaka“. Tai jautrus pasakojimas apie berniuko vaikystę, tėvų skyrybas, vidinį vaiko pasaulį. Bilietus iš anksto galima užsakyti tinklalapyje <http://www.creenbooker.com/view-events/384/1b9lc3n777>. Daugiau informacijos gausite tel. 212-255-2243 arba el. paštu: quadcinema@aol.com

■ **Jungtinėje parodoje „Art Music Hardware“**, kuri iki rugpjūčio mėnesio pabaigos rodoma 558 Metropolitan Ave., Brooklyn, NY 11211, galima pamatyti ir lietuvio Algio Norvilos fotografijas.

Brighton Park Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapija (2745 W. 44th St., Chicago, IL), atvykus naujam kunigui iš Lietuvos Gediminui Keršui, tarsi atgijo. Sekmadieniais po Mišių, padedant JAV LB Brighton Park apylinkės žmonėms, vyksta įvairiausi susitikimai, rengiami labdaros pietūs.

Nuotraukoje: parapijos mamos gražiai atšventė Mamos dieną.

Rasos Miliuskas nuotr.

Užsienio lietuvių koncertas

Švęskime Pasaulio lietuvių vienybės dieną kartu

Lietuvybė • Muzika • Vienybė

Dalyvauja atlikėjai iš įvairių pasaulio šalių

Koncertas vyks
2013 m. liepos 17 d. 18:00 val.
Kauno valstybiniame muzikiniame teatre

Rėmėjai

Pirmą kartą Pasaulio lietuvių vienybės dieną koncertą Kauno valstybiniame muzikiniame teatre surengs lietuviai, gyvenantys įvairiose pasaulio šalyse. Koncertas vyks liepos 17 d. 6 val. v. JAV lietuvių šiame koncerte atstovaus dainininkės Agnė Giedraitytė ir Audronė Simanonytė, kurias į Lietuvą siunčia JAV LB Krašto valdyba.

„Draugo“ info

Neringos stovykloje.

www.facebook.com/campneringa nuotr.

Neringos stovyklos vadovai praneša, kad vietų stovykloje vaikams, kalbančiams lietuvių kalba, nebėra. Galima užsirašyti į laukiančiųjų sąrašą. Dar galima registruotis į šias stovyklas: šeimų stovyklos anglų kalba, 2 jaunimo stovyklos „Trečia savaitė“, suaugusiųjų stovykla „Meno8Dienos“. Atsirado kelios vietos į angliškai kalbančių vaikų stovyklą (liepos 28 – rugpjūčio 10 d.). Registracijos anketas ir daugiau informacijos rasite Neringos stovyklos internetinėje svetainėje: www.neringa.org

Pavasario žiedai Čikagoje.

Laimos Apanavičienės nuotr.